

№ 201 (20464) 2013-рэ илъэс БЭРЭСКЭЖЪЫЙ ЧЪЭПЫОГЪУМ и 23-рэ

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Адыгеим и Ліышъхьэ Волгоград хэкум игубернатор тхьаусыхэ тхылъ фигъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан Волгоград хэкум игубернаторэу Сергей Боженовым тхьаусыхэ тхылъ фигъэхьыгъ. Ащ мырэущтэу къыщеlo:

«Лъытэныгъэ зыфэсшІырэ Сергей Анатолий ыкъор!

Къалэу Волгоград мы илъэсым чъэпыогъум и 21-м щызэрахьэгъэ террористическэ актым цІыфхэр зэрэхэкІодагъэхэм фэшІ Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм аціэкіэ сыпфэтхьаусыхэ.

Шъобж хэзыхыгъэхэм псынкІ у япсауныть э зэтырать эуцожьынэу афэсэІо.

ЦІыфхэр зэрэхэкІодагъэхэр лъэшэу тыгу къео, зигупсэхэмрэ зиlахьылхэмрэ зышlокlодыгъэ унагъохэм якъин адэтэгошы.

> Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан» Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэ ипресс-къулыкъу

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет изэlукlэу чъэпыогъум и 21-м щыІагъэм министерствэхэм япащэхэм блэкІыгъэ тхьамафэм Іофэу ашІагьэр республикэм и Премьер-министрэу КъумпІыл Мурат къыщыфаІотагъ. Экономикэ шъолъыр хэушъхьафыкІыгъэмрэ чІыопс зыгьэпсэфыпІэу «Лэгьо-Накъэрэ» язегьэушъомбгьун епхыгъэ Іофыгъохэм зэlукlэм щатегущы агъэх. Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ зекІоным хэхъоныгьэ егьэшІыгъэным иІофыгъохэмкІэ игуадзэу Владимир Петровым мы лъэныкъомкІэ федеральнэ гупчэмрэ зэlухыгъэ lахьзэхэлъ обществэу «Темыр Кавказым игъэпсэфыпІэхэр» зыфиІорэмрэ Іофэу адашІагъэр къыІотагъ. КъумпІыл Мурат зэІукІэм хэлажьэхэрэм анаІэ тыраригъэдзагъ Темыр Кавказым итуркластер хэхъоныгъэ зэришІыщт программэм Адыгеир нахь чанэу зэрэхэлэжьэн - Республикэм хэхъоныгъэ

ышІынымкіэ анахьэу ткіуачіэ зэтхьылІэн фаер зекІоным епхыгъэ лъэныкъор ары. Ащ тэ анахьэу тынаІэ тедгъэтын фае. Адыгеим и ЛІышъхьэу ТхьакІушынэ Аслъан непэ пшъэрылъэу къыгъэуцурэр зекІоным епхыгъэ лъэныкъом инвесторхэр къыхэлэжьэнхэм пэрыохъу фэхъурэ Іофыгьохэр зэкІэ зэшІохыгьэн-

Іофыгъо шъхьаІэхэр агъэнэфагъэх

хэр ары, — хигъэунэфыкІыгъ къупсэрэ автомобиль гъогоу КъумпІыл Мурат.

Зэlукlэм джащ фэдэу бюджетымкІэ Іофхэр нахьышІоу зэхэщэгъэнхэм, лэжьапкІэр къэ--остыственный в на несты на не хэм щатегущыІагъэх. Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ игуадзэу Наталья Широковар мы ІофыгьохэмкІэ лъэныкъо пэпчъ иІофхэм язытет къытегущы агъ. Мылъкум шІукlaey зэрэфыщыкІэхэрэр, ау джыри къулыкъухэм ІэпэчІэ-щыхагъэунэфыкІыгъ.

Адыгэ Республикэм финансхэмкІэ иминистрэу Долэ Долэтбый къызэриІуагъэмкІэ, шэкІогъум телъытэгъэ лэжьапкІэр ятыгъэным иІофыгъо учреждение заулэмэ лъэшэу къащыуцугъ. 2014-рэ илъэсым ибюджет льэшэу зэхишІэщт федеральнэ ІэпыІэгъухэр нахь макІэ зэрашІыгъэхэр.

Адыгэ Республикэм псэолъэшІынымкІэ, транспортымкІэ, унэ-коммунальнэ ыкІи гъогу хъызмэтхэмкІэ иминистрэу Валерий Картамышевым къызэриІотагъэмкІэ, псыхъоу Псэ-

«Дахъо — Лэгьо-Накъэ» зыфи-Іорэмрэ ателъ лъэмыджхэр загъэцэкІэжьхэ нэуж мы охътэ благъэм къызыфагъэфедэхэу аублэжьыщт. КъумпІыл Мурат министрэм пшъэрылъ фишІыгъ къуаджэу Хьэлъэкъуае игурыт еджэпіакіэ екіоліэщт гъогоу метрэ 800 зикІыхьагъэм ишІын епхыгъэ Іофыгъом дэлэжьэнхэу. Премьер-министрэм гьогу напцэхэм яІофхэм язытет нахьышІу шІыгьэнымкІэ пшъэрылъэу афишІыгъагъэхэр агъэцэкІэжьынхэу афигьэпытагь.

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ иминистрэу Мэрэтыкъо Рустем диспансеризациер зэрэкіорэм, республикэм щыпсэухэрэм япроцент 25-рэ нахь ащ джыри къызэрэхимыубытагъэм къатегущы агъ. Урысые Федерацием псауныгьэр къэухъумэгьэнымкІэ иминистрэу Вероника Скворцовам КъумпІыл Мурат зыlокlэм диспансеризацием ыкІи республикэм пшъэрылъэу ныжейжеры и межетын нахь лъэшэу ынаІэ атыригъэтын зэрэфаем тегущы агъэх.

Мы Іофыгьохэм гьэльэшыгьэу анаІэ атырагъэтынэу Премьерминистрэм Мэрэтыкъо Рустем фигъэпытагъ.

Адыгэ Республикэм экономикэ хэхъоныгъэмрэ сатыумрэкІэ иминистрэу Ліыхэсэ Мыхьамодэ къызэриІотагъэмкІэ, бизнес ціыкіумрэ гурытымрэ ІэпыІэгъу ягьэгьотыгьэным тегъэпсыхьэгъэ зэнэкъокъум хэлажьэ зышІоигъохэм ядокументхэр аштэу рагьэжьагь. Зэнэкъокъум щытекІорэ пэпчъ сомэ мин 300 зырыз къыратыным щыгугъын ылъэкІыщт. Джащ фэдэу ведомствэм испециалистхэр инвестиционнэ шапхъэхэм ягъэфедэн дэла-

Зэјукјэм хэлэжьагъэхэр джащ фэдэу лэжьыгъэхэм япхъынрэ яІухыжьынрэ ухыгъэнымкІэ, социальнэ программэхэм ягъэцэкІэнкІэ, Шъачэ щыкІощт Олимпиадэм щызэрахьащт культурэ Іофтхьабзэхэм Адыгеир зэрахэлэжьэщтымкІэ, промышленнэ предприятиехэм япродукцие ІэкІыб къэралыгъохэм ябэдзэрхэм ащащэнхэмкІэ пшъэрылъэу апашъхьэ итхэм атегущы агъэх.

> Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэ ипресс-къулыкъу

Гъогухэр агъэцэкіэжьых, **зэтырагъэпсыхьэх**

Адыгеим гъогукіэхэр щышіыгъэнхэм, щыіэхэм игъэкіотыгъэ гъэцэкіэжьынхэр яшіыліэгъэнхэм мэхьанэшхо зэриІэр Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу Тхьакіущынэ Асльан ипсальэ пчьагьэрэ къыщыхигьэщыгь. Ащкіэ гухэльэу щыіэхэр гьэцэкіэгьэнхэм фэші федеральнэ ыкіи республикэ бюджетхэм къатіупщыгъэ ахъщэр агъэфедэ, ащ ишіуагъэкіэ мы аужырэ ильэсхэм тишьольыр гьэхьэгьэ гьэнэфагьэхэр ышіыгьэх.

Мыекъуапэ игъогухэр зэрагъэцэкІэжьыхэрэр, зэрэзэтырагъэпсыхьэхэрэр зэкІэми непэ тинэрылъэгъу. Ар къыдэтлъытэзэ, джырэ уахътэм ехъулІзу Іофхэм язытет зыфэдэм, зэшІуахын алъэкІыгъэм зыщыдгьэгьуазэ тшІоигьоу АР-м псэолъэшІынымкІэ, транспортымкІэ, псэупіэ-коммунальнэ ыкіи гьогу ізмэтхэмкІэ и Министер гьогухэмкІэ иотдел ипащэу Даур Аргун зыфэдгъэзагъ. Ащ къызэрэтиlуагъэмкlэ, непэ гъогу фондыр зэкІэмкІи сомэ миллион 912,8-рэ мэхъу. Ащ къыдыхэлъытагъэу республикэ ыкІи межмуниципальнэ мэхьанэ зиІэ гъогу километрэ 91,9-рэ мы илъэсым агъэцэкІэжьыщт, ащ сомэ миллион 348,7-рэ пэlуагъэхьащт. Джащ фэдэу псыхъоу Псэкъупсэ телъ лъэмыджыр гъэкІэжьыгъэным 2013-рэ илъэсым сомэ миллиони 134,1-рэ пэІуагъэхьащт, мы илъэсым ари атыщт.

Ащ нэмыкІзу Мыекъопэ районым пхырыкІырэ автомобиль гъогоу «Дахъо — Лэгъо-Накъэ» зыфиІорэм изэтегъэпсы-

хьан 2013-рэ илъэсым сомэ миллиони 145,5-рэ пэlуагъэхьащт. А мылъкур федеральнэ ыкІи республикэ бюджетхэм къахахыщт, нэмыкі Іофшіэнэу зэшІуахыщтри макІэп. Гухэлъ гъэнэфагъэ зиІэ программэч «Адыгеим игъогухэр» зыфиlоу 2013 — 2015-рэ илъэсхэм ателъытагъэм къыщыгъэнэфэгъэ лъэныкъо пстэури гъэцэк і эгъэным, ахъщэу къафатІупщырэр гъэфедэгъэным, зищыкІагъэм пэІvагъэхьаным, республикэм игъогухэм язытет нахьышју шІыгьэным анаІэ зэрэтырагьэтыщтыр отделым ипащэ къы-Ivагъ.

ТХЬАРКЪОХЪО

Адам.

Сурэтхэр Іэшьынэ Асльан тырихыгъэх.

Дзэм кІощтхэм я Маф

Мы мафэхэм Мыекъуапэ ия 33-рэ мотострелковэ бригадэ дзэм кющтхэм я Мафэ щызэхащагъ. юфтхьабзэм кющакю фэхъугъэр Адыгэ Республикэм идзэ комиссариат ары. Дзэ къулыкъум имэхьанэ нахь зыкъегъэютыгъэным фэші мыщ фэдэ юфтхьабзэхэр республикэм ренэу щызэхащэх.

Зэхахьэм хэлэжьагъэх Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, Мыекъопэ къэлэ администрацием ипащэу Александр Наролиныр, республикэм идээ комиссариат ипащэу Александр Авериныр, АР-м хэгъэгу кloцl Іофхэмкіэ иминистрэу Александр Речицкэр, къулыкъу зэфэшъхьафхэм яліыкіохэр.

Дзэм кІоштхэм я Мафэу хагъэунэфыкІырэмкІэ Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан ыцІэкІэ Владимир Нарожнэр къафэгушІуагъ. ТиныбжыкІэхэм Урысыем и УІэшыгъэ КІуачІэхэм щытхъу хэлъэу къулыкъу щахьынэу, зыщыщхэ Адыгэ Республикэм ыцІэ дахэкІэ рарагьэІонэу ащ къариІуагъ. Къулыкъур дэгъоу ахьынышъ, псаухэу, узынчъэхэу къагъэзэжьынэу гъогу техьэгъэ ныбжьыкІэхэм къафэлъэІуагъ. НыбжыкІэхэм яхэгъэгу шІу алъэгъоу пјугъэнхэм зијахьышІу хэзышІыхьэхэрэм нэужым щытхъу тхылъхэр В. Нарожнэм аритыжыыгъэх.

ЗыныбжыкІэ къулыкъур зыхынэу къызытефэрэ нэбгырэ 400-м ехъу зэкІэмкІи бжыхьэ дзэ дэщыгъом хэфэщтыр. Ахэм ащыщэу кІэлэ 40 фэдизыр къулыкъум кІогъахэ. Іофтхьабзэм къекІолІэгъэ нэбгырэ 15-р Урысыем и УІэшыгъэ

КІуачІэхэм ячІыльэ подразделениехэм ыкіи Урысые Федерацием хэгьэгу кіоці Іофхэмкіэ и Министерствэ идзэхэм ащагьэх.

Къулыкъур зыхьыщт ныбжьыкlэхэм закъыфагьазэзэ гьогу мафэ техьанхэу lофтхьабзэм къекlолlагьэхэр къафэлъэlyагьэх, щытхъу хэлъэу къулыкъур ахьынэу зэращыгугъыхэрэр къыхагъэщыгъ.

Іэпшъэ бэнэным, ушум, каратэм апылъ купхэм, я 33-рэ мотострелковэ бригадэм, дзэпатриотическэ купхэм ахэтхэм къэгъэлъэгъон гъэшІэгъонхэр къашІыгъэх.

Республикэм икъалэхэм ыкІи ирайонхэм къарыкІыгъэ ныбжьыкіэхэр дзэм щагъэфедэрэ техникэм, Іашэхэм нэужым нэІуасэ афашІыгьэх. Казармэм ишхапІэ рагъэблэгъагъэх ыкІи дзэкІолІхэм япІастэ зыфэдэр арагъэуплъэкІугъ. Джащ фэдэу зэlукlэм къекlолlагъэхэр «Іэнэ хъураем» ращэлІагьэх, къулыкъум ылъэныкъокІэ ныбжьыкІэхэр зыгъэгумэкІырэ упчІэхэр республикэм игъэцэкІэкІо ыкІи хэбзэгъэуцу къулыкъухэм, министерствэхэм ыкІи ведомствэхэм, дзэ комиссариатым ипащэхэм афагъэзагъэх ыкІи игъэкІотыгъэ джэуапхэр агъотыжьыгъэх.

ПІАТІЫКЪО Анет.

Сурэтхэр Іэшъынэ Аслъан тырихыгъэх.

АгукІэ алъыІэсыгъэх

Къокіыпіэ Чыжьэм щыпсэухэрэр псыкъиуным къыхэкіыкіэ къиныгъоу зыхэфагъэхэм ымы-гъэгумэкіыгъэ ыкіи иамал къызэрихьэу іэпы-іэгъу афэмыхъугъэ ціыф лъэпкъ Урысые Федерацием къинагъэп тіоми тыхэукъощтэп. Къыблэфедеральнэ шъолъырым ирегионхэм ащыщэу Адыгеим гумэкіыгъо хэфагъэхэм пстэуми апэ іэпы іэгъу афэхъунэу ригъэжьэгъагъ.

Тиреспубликэ сомэ миллиони 2,5-рэ псыр зыкіэуагъэ-хэм шіушіэ Іэпыіэгъоу афигъэ-хьыгъ. Ащ нэмыкіэу республи-

кэм ирайонхэм макъэ арагъэlyu, хъызмэтшlапlэхэм коц тонни 150-рэ фэдиз къаугъоигъ ыкlи афарагъэщагъ. Мы ма-

фэхэм шІушІэ Іофтхьабзэм динлэжьхэри хэлэжьагъэх. Адыгэ Республикэм ыкІи Пшызэ шъолъыр ащыпсэурэ быслъымэнхэри тхьамыкІагъор къызфэсыгъэхэм ІэпыІэгъу афэхъугъэх. ПстэумкІи сомэ мин 20-м ехъу аугъоигъ, ащ нэмыкІэу, щыгъынэу Мыекъопэгупчэ мэщытым къырахьылІагъэр бэ дэд. Сабый цІыкІухэм апае цокъэ зэфэшъхьафыби аугъоигъэхэм ахэлъ.

— Зэрэкъэралыгъоу ІэпыІэгъу зыфэхъухэрэм тэри тыгукіэ талъыІэсы тшіоигъуагъ, — къеlуатэ мэщытым щылэжьэрэ Мамый Зурет.

— ТхьамыкІагьо хэфагьэхэм амалэу тиІэмкІэ ренэу тишІуагьэ ятэгьэкІы. КъокІыпІэ Чыжьэм щыпсэурэ цІыфхэр гумэкІыгьо зэрэхэфагьэхэр муфтиим зызэхехым, ІэпыІэгьу зэрящыкІагьэр Іимамхэм ари- Іуагь. Нэужым Іимамхэм къзбарыр диныр зылэжьырэ цІыф жъугьэхэм анагьэсыжыль ыкІи агукІэ шІу зышІэ зышІоигьохэр Іофтхьабзэм къыхэлэжьагьэх.

Ахъщэу аугъоигъэр тхьамыкlагъор къызэхъулlагъэхэм афагъэхьыгъах. Гумэкlыгъошхом хэфэгъэ цlыфхэм къашъхьэпэщт щыгъынхэри мы мафэхэм анагъэсыщтых.

ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнай.

Журналистхэр зэ**ј**укјэщтых

АР-м льэпкь юфхэмкіэ, іэкіыб кьэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгьухэм адыряіэ зэпхыныгьэмкіэ ыкіи кьэбар жьугьэм иамалхэмкіэ и Комитетрэ АР-м ижурналистхэм я Союзрэ мы мазэм и 24-м къыщегьэжьагьэу и 26-м нэс кющт пресс-турыр зэхащэ. Адыгеим ипрограммэу «Этнокультурэм ыльэныкьокіэ хэхьоныгьэхэр шіыгьэнхэр ыкіи экстремизмэм пэуцужьыгьэныр» зыфиюрэм къыдыхэльытагьэу пресс-турыр рагьэкюкіыщт.

Адыгэ телевидением, республикэ ыкІи район гъэзетхэм ащылэжьэрэ нэбгырэ 50-м ехъу мы Іофтхьабзэм хэлэжьэнэу къырагъэблагъэ. Ахэм чъэпыогъум и 25-м АР-м и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан зэlукlэгъу дыряlэщт, журналистикэм епхыгьэ гумэкІыгьоу щы-Іэхэм, шІэгьэн фаехэм атегущыІэщтых. Ащ ыуж Урысыем ижурналистхэм я Союз исекретарэу Павел Гутионтовым исеминар тхэным фэlэпэlасэхэр еблэгъэщтых. Ар Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетыр зычІэт унэм щыкІонэу щыт.

Программэм къыдыхэлъытэгъэ темэхэм язакъоп зытегущы рагьон у гъэветхэр нахь гъэш эгъон у гъэпсыгъэнхэм пае ш ык рагьон у гъэпсыгъэнхэм пае ш ык рагьон у гъэветержэхэм апашъхьэ тхыгъэу ралъхьан фаехэр ык рагь рагь у раг

Пресс-турым хэлажьэхэрэр Нэгъуцу Аслъанрэ Гъукіэ Замудинрэ адэжь къыкіэлъыкіорэ мафэм кіощтых ыкіи лъэпкь Іэпэщысэхэм нэіуасэ зафашіышт.

(Тикорр.).

2013-рэ илъэсым чъэпыогъум и 20-м Адыгэ къэралыгъо университетым испортзал самбэмк зэнэкъокъоу самбэм Адыгэ Республикэм лъапсэ щыфэзыш ыгъэ Къудаикъо Мурат Рэщыдэ ыкъом иш юзкь фэгъэхьыгъэр щык lyaгъ.

Къудаикъохэм яунагъо мы Іофтхьабзэм к Іэщак Іо фэхъугъэ Адыгэ Республикэм самбэмк Іэ и Федерацие итхьаматэу Хьэпэе Арамбый пъэшэу фэраз, мы зэнэкъокъум изэхэщэн зи Іахь хэзыш Іыхьэгъэ, ащк Іэ къаде Іэгъэ пстэуми тхьашъуегъэпсэу ape Io.

ЛъэсрыкІохэр сакъынхэм пай

Лъэсрыкюхэр зыхэлэжьэрэ гьогу хъугъэ-шlагъэу Адыгэ Республикэм къыщыхъухэрэм япчьагъэ зэрэбэу къэнэжьы. Мы илъэсым мэзибгьоу пыкlыгъэм ащ фэдэ хъугъэ-шlагъэу 79-рэ тишъолъыр игъогухэм ащагъэунэфыгъ. Ахэм нэбгырэ 19 ахэкlодагъ, 63-мэ шъобжхэр атещагъэхэ хъугъэ. Мы пчъагъэмэ азыныкъор, 37-р, лъэсрыкюхэм ялажь — нэбгырэ 14 хэкlодагъ, шъобжхэр зытещагъэ хъугъэхэр нэбгырэ 24-рэ.

Мы мазэм и 11-м къыщыублагъэу и 20-м нэс гъогурыкlоныр щынэгъончъэнымкlэ АР-м икъулыкъу ибатальон шъхьаф хэтхэм пэшlорыгъэшъ lофтхьабзэу «Лъэсрыкlу» зыфиlорэр рагъэкlокlыгъ. Мэфипшlым гъогурыкlоным ишапхъэхэр аукъуагъэу хъугъэшlэгъэ 3637-рэ агъэунэфыгъ, ахэм ащыщэу 272-р къызпкъырыкlыгъэхэр лъэсрыкlохэр арых.

Мы гумэкІыгьор мафэ кьэс нахь льэш мэхъу зэпыт. Транспортым ипчъагьэ зэрэхахьорэм ар зезыфэхэрэм анэмыкізу лъэсрыкіохэми япшъэдэкіыжь нахь егъэлъэшы.

Ахэм анахьэу аукъорэ шап-

хъэхэр мыщ фэдэх: транспортыр благъэу къэсыгъахэу урамыр зэпачынэу ежьэх, гъогум тет машинэхэм е апэкіэ кіохэрэм ошіэ-дэмышізу къакъокіыхэшъ, къытехьэх, зэпырыкіыным темыгъэпсыхьэгъэ чіыпіэхэм урамхэр ащызэпачых.

ГъогурыкІоным ишапхъэхэр амыукъонхэу, сакъынхэу, зыфэгумэкІыжьынхэу лъэсрыкІохэм тыкъяджэ. НэгъэупІэпІэгъу лые заулэм шъуищыІэныгъэ хэшъулъхьашъущт.

Ю. МАНЖУРИНА. Гъогурык lоныр щынэгъон- чъэнымкlэ AP-м икъулыкъу ибатальон шъхьаф иштаб иинспектор, полицием икапитан.

N 5-р ары.

яІэп. Анахь тызыгьэгумэкІэу,

Іофшіэнхэр зэтшіыліэнхэ фаер

кІэлэцІыкІу ІыгьыпІэхэм аща-

рагъэшхырэм тына тет зэпыт, гъомылапхъэм щымыкІэн-

хэм, ар ІэшІоу аупщэрыхьа-

ным ежь кіэлэціыкіу іыгьыпіэ-

хэм япащэхэри пылъых. Мы мафэхэм станицэу Джаджэм

хьаджыгъэ тонни 5 къитщыгъ.

Ащ щыщ кіэлэціыкіу Іыгъыпіэхэм ащагьэжьэрэ хьаджыгьэхэк! гьомылапхъэхэм апае афикъущтыр ятэтышъ, адрэр хьалыгъу-

гъэжъэ заводым ІэкІэтэгъахьэ. Хьаджыгъэм хашІыкІырэ хьалыгъур ыпкІэ хэмылъэу кІэлэцыкку ыгъыпіэхэм етіанэ къафащэ. Пындж заводым Іоф ышІэ зэхъум, ащ фэдэу ыпкІэ хэмылъэу пындж къытатыщтыгъ.

Адыгэкъалэ гъэсэныгъэм июф мэхьанэшхо щыраты. Ащ ишыхьат къалэм ибюджет агъэпсы зыхъукІэ, еджапІэхэм, кІэлэцІыку ІыгъыпІэхэм анаІэ

ЫпшъэкІэ къызэрэщысІуагьэу,

Илъэсищым къыщегъэжьагъэу блым нэс зыныбжь сабыйхэу кіэлэціыкіу іыгъыпіэм кіон фаехэм зэкіэми ащ фэдэ амал Адыгэкъалэ, Тэхъутэмыкъое ыкіи Шэуджэн районхэм бэдзэогъум и 1-м ехъулізу щаратыгъ.

Адыгэкъалэ мы Іофыр зэрэщагъэцэкІагъэм фэгъэхьыгъэу гущыlэгъу тыфэхъугъ къэлэ администрацием гъэсэныгъэмкіэ игъэlорышlапlэ ипащэу Тхьалі Махьмудэ.

мэхьанэшхо иl»

— Тикъалэ ипащэу Хьатэгъу Налбый хадзы зэхъум, анахьыбэу цІыфхэр зыгъэгумэкІэу къыраlуагъэхэм ащыщыгъ кlэлэцІыкІу ІыгьыпІэхэм ясабыйхэр аратынхэу амал зэрямыlэр, къејуатэ Тхьаліым. — А лъэхъаным пащэм цІыфхэм гущыІэ аритыгъагъ а Іофыгъом изэшІохын зэрэпыльыщтымкІэ ыкІи игущыІэ къыгъэшъыпкъэжьыгъ. Іофыгьор зэрэпсаоу зэшІохыгьэ мыхъугъэми, кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэхэм чІыпІи 152-рэ къащызэіутхыгъ. Ащ ишіуагъэкіэ илъэси 3-м къыщегъэжьагъэу 7-м нэс зыныбжь сабыим пае къытфэкІорэ ны-тыхэм ащ лъыпытэу яльэІу афэтэгьэцакІэ, кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэм аштэнэу амал ятэты. Ay загьорэ заlaжэу къызыкlыхэкlырэр ежь унэу зыщыпсэухэрэм пэблагьэу кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэм ясабый ащэнэу, ащ чІыпІэ иІэ охъуфэ ежэнхэу зэрэфаехэр ары.

Ащ фэдэу бэхэр зыдакІомэ ашІоигъор кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэхэу NN 1-мрэ 2-мрэ. Сыда піомэ ахэр унэ зэтетхэу нахь цІыфыбэ зыщыпсэухэрэм апэблагъэх.

Ыныбжь илъэсищ мыхъугьэу кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэм кІонэу чэзыум ежэу АдыгэкъалэкІэ тиІэр нэбгырэ 274-рэ. Ахэм ащыщэу илъэсрэ ныкъорэм къыщегъэжьагъэу 3-м нэс зыныбжьыр сабый 70-рэ мэхъу.

Чэзыум хэтыр нахь макіэ зэрэтшІыным тыпыль. Ау къэхъурэм зэрэхахъорэм къыхэкіэу, чэзыу щымыіэн ылъэкІыщтэп. Къэхъурэм зэрэхахъорэм ишыхьатэу пчъагъэхэр къэпхьынхэ плъэкІыщт. ГущыІэм пае, 2007-рэ илъэсым тикъалэ нэбгыри 160-рэ, 2010-м — 272-рэ, 2011-м — 247-рэ, икІыгьэ ильэсым — 252-рэ къыщыхъугъ. Мы илъэсым пыкlыгъэ мазэхэм сабыи 186-рэ къэхъугъах.

КІэлэцІыкІу ІыгъыпІэм зы группэ кІзу къыщызэІупхыныр Іоф къызэрыкІоу щытэп, бэ ищыкІагьэр. Ау уапэ итым мэхьанэшхо иІ. Непэ тикІэлэцІыкІу Іыгын тиеджап зэтегъэпсыхьагъэх, ахэм дэгъоу ащагъашхэх, ящыкІагъэр зэкІэ яІ. Къалэм ипащэ а зэкІэми ишІуагьэ ахэль. Ар еджапІэхэми кІэлэцІыкІу ІыгьыпІэхэми ачІэхьэ, яІофхэм защегъэгъуазэ, шхапІэм изытет, сабыйхэм ашхырэм лъэплъэ. Іофэу узыгъэгумэкІырэр зепІокІэ, пэшІорыгъэшъэу уигъэгугъэрэп. Мэфэ зытІу тешІагьэу «мо джа зыфэпІогьэгьэ Іофыгьом тырыгущы-Іэщтышъ, еджапІэм (е кІэлэціыкіу іыгъыпіэм) къыіухь» ыюнышъ, къыпфытеощт. Іофым изытет ежь-ежьырэу зызыщигъэгъозахэкІэ, хэкІыпІэм

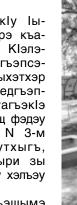
федэщт.

Ащ тетэу кіэлэціыкіу Іыгъыпіэхэм чіыпіи 152-рэ къашызэіутхын тлъэкіыгъ. Кіэлэцыкіў іыгъыпізу амыгъэпсэолъэрэ унэ нэкІхэр зыхэтхэр дгъэцэкІэжьыгъэх, зэтедгъэпсыхьагъэх. Ахэм яшІуагъэкІэ чІыпІэхэр къэхъугьэх. Ащ фэдэу кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэу N 3-м группи 3 къыщызэТутхыгъ, N 5-м группитly, джыри зы группэ щыдгъэпсын тыгу хэлъэу ащ тыпылъ.

Джыри зэ къыхэзгъэщымэ сшІоигъу. Къалэм ипащэ Іофым зызэрэригъэгумэкІырэм, ащ хэшіыкі зэрэфыриіэм ишіуагъэкІэ непэ тиеджапІэхэр зэтегъэпсыхьагъэх. Анахь зиІоф дэиюу ахэтыгъэр Прицепиловкэм дэт еджапІэр арыгъэти, ащ иунашъхьэ зэблэтхъугъэ, къыпытшІыхьагъ.

Мыгъэ унашъхьэхэр зэкІэ зэблэтхъугъэх, шъхьаныгъупчъи 150-рэ кізу ахэдгъзуцуагъ.

еусэщт, амалэу щыІэр ыгъэ-

Джыри шъхьаныгъупчъи 100 зэблэтхъун фаеу къэнагъ. Зы кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэ тиІэп иунашъхьэ зэблэтымыхъугъэу. ЗэкІэ еджапІэхэм гьэцэкІэжьын Іофшіэнхэр ащыкіуагъэх.

Непэ кІэлэцІыкІу ІыгъыпІи 5-у тиІэм щыщэу 4-мэ Іофыгьо зэратырагьэтырэр. Къалэм гьэсэныгъэм июф хилъхьэрэ ахъщэм зыкъызэригъэшъыпкъэжьырэм ишыхьат еджапІэхэм къач Іэк Іыхэрэм ш Іэныгъэ дэгъухэр къызэрагъэльагьохэрэр, ахэм якІэлэегъаджэхэм республикэ зэнэкъокъоу «Илъэсым ианахь кІэлэегьэджэ дэгъу» зыфиюрэм апэрэ чыпюр къыщыдэзыхыхэрэр, лъэпкъ проектэу «Гъэсэныгъэм» къыщыдэлъытэгъэ зэнэкъокъоу Урысыем щык юрэм щытек юрэ

КъалэмкІэ гъэсэныгъэм и юф фэгьэзагьэу гущыІэгьу тшІыгьэ Тхьал Махьмудэ цыф зэфэшІыгьэу щыт, ущытхъуныр икІасэп, «цІыфым иІэнатІэкІэ ыгъэцэкІэн фаер зэришІэрэм пае ущытхъунэу щытэп» elo. Ау зиюф хэшыкі фызиіэу, ар дэгьоу зыгьэцакІэрэм игугьу пшІыныр мыемыкІоу тэ тлъы-

кІэлэегъаджэхэр зэрахэтхэр.

СИХЪУ Гощнагъу.

/---/-

Экстремизмэм щыухъумэгъэнхэм фэші

Экстремизмэ нэшанэ зиІэ къэбарэу Интернетым къихьэхэрэр къыхэгъэщыгъэнхэм ыкіи щыгъэзыегъэнхэм епхыгъэу тишъолъыр щашІэрэм республикэм ипрокуратурэ мы мафэхэм зыщигъэгъозагъ.

Зэфэхьысыжьэу ашІыгъэм къызэригъэлъэгъуагъэмкІэ, экстремизмэм пэуцужьыгъэным ылъэныкъокІэ Адыгеим Іоф щышІэгъэн фае.

Экстремизмэм епхыгьэ бзэджэшІагьэхэр зэрахьанхэр къызхэкІырэр диным, льэпкъ зэфыщытыкІэхэм афэгьэхьыгьэу

къэбар нэпціхэр ціыфхэм зэралъагъэ-Іэсырэр ары.

2012 — 2013-рэ илъэсхэм диным ыкlи лъэпкъ зэгурымыІоныгъэхэм къахэкІэу бзэджэшІэгъэ 12 республикэм щызэрахьагь. Ахэм ащыщэу уголовнэ Іофи 10-р, е процент 83,3-р, экстремизмэ

нэшанэ зиІэ къэбархэр цІыф жъугьэхэм алъыгъэІэсыгъэным епхыгъагъ. Мыш къыдыхэлъытагь Интернетым инэкІубгьохэм арагьахьэштыгьэхэр.

Джащ фэдэу мы илъэсхэм прокуратурэм материал 17-мэ экстремизмэ нэшанэ ахэлъэу ылъытагъ. Ахэм ащыщых тхылъхэу, брошюрэхэу, Интернетым ит къэбархэу динэу алэжьырэм, зыщыщ лъэпкъым къапкъырык ыхэзэ цІыфхэр зэфэзыгъэблыхэрэр. Къалэм ыкІи районхэм япрокурорхэм амалэу яІэр къызфагъэфедэзэ, чІыпІэ зыгъэІорышІэжьыпІэхэм яадминистрациехэм, почтамтхэм, нэмыкІ къулыкъушІапІэхэу республикэм итхэм ащылажьэхэрэр экстремизм нэшанэ зиІэ материалхэу Интернетым къихьэхэрэм алъыІэсынхэ амылъэкІынэу ашІыгь.

Адыгэ Республикэм ипрокуратурэ ипшъэрылъ шъхьаюмэ ащыщ экстремизмэм зимыушъомбгъуным епхыгъэ хэбзэгъэуцугъэр гъэцэк агъэ зэрэхъурэм лъыплъэгъэныр.

ТХЫЛЪЫКІЭХЭР

Тыгъосэрэ мафэм ымакъ

Тарихъ шіэныгъэхэмкіэ докторэу Мэкъулэ Джэбраилрэ кандидатэу Жэнэлі Нурбыйрэ ятхылъэу «Комитет-40 и становление Республики Адыгея» зыфиіорэр джырэблагъэ Мыекъуапэ къыщыдэкіыгъ.

Хъугъэ-шіагъэхэу тхылъыр къызтегущыіэхэрэм ліэшіэгъу пліанэ фэдиз атешіэжьыгъэми, ахэр къызэпызычыгъэхэмкіэ непэ фэдэу тахэт. Уахъти тешіэн, нэмыкі лъэхъанэ хэгъэгури, къыткіэхъу-хьэрэ ныбжьыкіэхэри хэхьаных. Ау а хъугъэ-шіагъэхэр егъэшіэрэу уахътэм къыхэнэщтых. Сыда піомэ я ХХ-рэ ліэшіэгъум ия 90-рэ илъэс іужъухэу ахэр зэпхыгъэхэр зэкіэхэми тызэрыгушхорэ ти Республикэу Адыгеим икъежьапіэх.

Шъыпкъэ, мы тхылъым ыпэкІи тиреспубликэ икъэхъукІэ, игьогу афэгьэхьыгьэ тхыльхэр къыхаутыгъэх. Апэрэ Президентэу Джарымэ Аслъан, Хьаджэбыекъо Руслъан, КІыргъ Асхьад (гъусэхэр иІэу), ежь Мэкъулэ шъыпкъэми къыдагъэкІыгъэ тхылъхэр, нэмыкІ Іофшіагъэхэу гъэзет-журнал нэкІубгъохэм къарыхьагъэхэр угу къэбгъэк ыжьми екъу. Мыхэмэ а «40-мэ я Комитет» зыфатюрем фогьэхьыгьэ гупшысэ-зэфэхьысыжьхэм бэрэ уащыюкіэ. Ащ тхылъэу зигугъу къэтшырэм куоу, игъэкІотыгъэу, шъыпкъэгъэ лъапсэ иІэу, гукъэкІыжь къодыеу щымытэу, хъарзынэшым къыхэхыгъэ шыхьатхэр яІэубытыпІэу, мы тхылъым зэрэщашІыгъэм фэдэу, общественнэ организациеу а лъэхъанымкІэ мэхьанэшхо зи-Іагъэм джынэс лъыІэсыгъэхэп. АщкІэ ежь Мэкъулэ Джэбрэили а «40-мэ я Комитет» итхьаматэмэ зэрахэтыгьэм ишІогъэшхо къэкІуагъ.

«40-мэ я Комитет» общественнэ организацие зэфэшъхьафхэр къызыдэзыхьыгъэ зэхъок інныгъэ инхэм ялъэхъэнэ іужъу къыхэхъухьагъ. Ахэм ащыщых Адыгэ Хасэр, «Адыгеим иславянхэм я Союз»,

клубэу «Гражданин» зыфиІохэрэр, нэмыкІхэри. Джы къызнэсыгъэми общественнэ щы-ІакІэм чІыпІэ ин шызыубытыхэрэри ахэтых. Ау апэрэ илъэсхэу зыщызэхэхьагьэхэм шІыкІэгъэпсыкІэхэм, политическэ Іофхэм язэшІохын, лъэпкъ къэралыгъо гъэпсыкІэм, нэмыкІ ІофыгъуакІэхэми якъулае аlэкІэлъыгъэп. Ащ фэдэу гурыІогьое зэхъокІыныгъэхэм якъежьапІэхэм, лъэпкъ гупшысэм куоу зыщыхэхьагьэхэм а общественнэ куп зэхэщагъэхэр зыщызэнэкъокъурэ, зыщызэпэуцужьырэ, пІопэн хъумэ, зышызэбэныжьырэ ІофыгъуакІэхэри мымакІэу къыкъокІыщтыгъэх.

Къэралыгъо хэбзэ зехьакІохэр Адыгэ Республикэ ныбжьыкІэм и Къэралыгъо Совет шъхьаІэ хэдзыгъэнхэр, бэ мэхъухэми, макІэ мэхъухэми лъэпкъ пстэоу хэкум щыпсэухэрэм яшІоигьоныгьэхэр къыдэплъытэныр, зэрифэшъуашэу, зэфэдэу а къэралыгъо хэбзэ ихъухьэкІо-гъэцэкІакІохэм ахэм ялІыкІохэр ахэбгъэхьанхэр Іоф ІэшІэхыгьэп. Джахэм, анахьэу хэдзын Іофхэм, хэкІыпІэу афэхъущтым лъыхъурэ купэу зэхэхьэгъагъэ «40-мэ я Комитет» зыфиlорэри. Аущтэу зыкleджагъэхэри апэрэ зэlукlэу ашlыгъагъэм къекlолlэгъэгъэ нэбгырэ пчъагъэм техыгъ. Нэужым а пчъагъэм хахъозэ къырыкlуагъ.

Ащ зэхэхьэкlэ-зэхэщакlэу фэхьугъэм, гухэлъэу иlагъэм алъымыlэсхэзэ тхылъыр зыт-хыгъэхэм, нэмыкl общественнэ организациехэу нахьыпэкlэ зэхащагъэхэм, анахьэу «Адыгэ Хасэм», «Адыгеим иславянхэм я Союз» зыфиlохэрэм зафагъазэ, игъэкlотыгъэу ахэм къатегущыlэх. Ар тэрэз. Джыри автоном хэкоу тыщытыгъ 1989-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 25-м Адыгэ Хасэр зызэхащам.

Апэрэ зэјукіэгъу-зэхэщэгъоу ащ иІагъэм, лІыкІохэу къыхадзыгьэхэми, къырагьэблэгьагьэхэми, нэбгырэ 1000-м ехъу хэлэжьэгъагъ. Тхылъым тэрэз дэдэу щыкlагъэтхъы: «Гухэлъ шъхьа зу Адыгэ Хасэм и Іагъэр льэпкъым къырыкощтым игумэкІ зезыхьэрэ пащэхэм адыригъаштэзэ, лъэхъаныкІэм елъытыгъэу хэкум чІыпІэ тэрэз ыубытыныр, Урысыем хэтэу политикэм, экономикэм алъэныкъокІэ шъхьафитныгъэ иІэу хэхъоныгъэ ышІыным пылъыныр арыгъэ». Ащ илъэныкъо шъхьа!эхэм ащыщых адыгэмэ яшэн-зэхэтыкІэхэр,

яльэпкъ хабзэхэр, адыгабзэр къэухъумэгъэнхэр, якультурэ, ящыlэкlэ-псэукlэ тапэкlи хэхьоныгъэ ягъэшlыгъэныр. А пстэури Адыгэ Хасэм и Устав занкlэу итхэгъагъэх. Непэ пшlогъэшlэгъонэу уягупшысэжьы апэрэ Президентыр, къэралыгъо хабзэм икъулыкъукlэхэр, анахьэу республикэм и Апшъэрэ Совет, хадзыхэ зэхъум Адыгэ Хасэм Іофышхоу зэшlуихыгъагъэм. Ахэм яфэшъошэ осэ ин тхылъым щыфашlыгъ.

Шъыпкъагъэрэ зэфагъэрэ хэлъэу «Адыгеим иславянхэм я Союзэу» 1991-рэ илъэсым Іоныгъом и 28-м Мыекъуапэ щызэхащэгъагъэми къытегущы агъэх. Ч і ынальэу, хэкоу тызэрысыр адыгэхэм яегъэшІэрэ псэупІэу, ащ къыщыхъугъэхэу зэрэщытыр, ар атырахыным пае тхьамыкІэгьошхохэр къытфэзыхьыгъэ Кавказ заори Урысые пачъыхьэм къазэраришІылІагьэри къыдамылъытэу урыс-къэзэкъ лъэпкъхэу, адыгэхэу исхэм ябэгьэ-мэкlагьэ ялъытыгъэу хэдзын Іофхэр зэхэзыщэн зигухэлъхэр мы славян Союзым бэу хэтыгъэх.

Ибэ-нахыбэу ащ епхыгъагъ, къыпкъырыкІыгъ «40-мэ я Комитет» зэхащэн фаеу зыкІэхъугъагъэри. Къызэрэбгуры-Іонэуи, тхылъым иавторхэм нахь анаІэ зытетыри а лъэныкъор ары. Шэныгъэлэжьхэм, культурэ, техническэ интеллигенциехэм, Адыгэ Хасэм, «Адыгэ энциклопедием», фондэу «Историческая Родина» зыфиlорэм, «Дин Хасэм» ялІыкІохэр зэхахьэхи а комитетыр зэхащагъэ. Арэущтэу хэушъхьафыкІыгъэу зэрэщы-Іагъэри мазэрэ ныкъорэ ныІэп. Ау Іофэу зэшІуихыгъэр бэ. Пстэуми апшъэ щыІагъэр Адыгэ Республикэм и Апшъэрэ Совет ихэдзынхэр арыгъэх.

Ябэгъэ-мэкlагъэ емылъытыгъэу, адыгэ ыкlи урыс лъэпкъ лъэныкъуитlуми япчъагъэкlэ зэфэдизхэу, «паритет» зыфаloщтыгъэр хэлъэу депутатхэр хэдзыгъэнхэм икіэщакіоу, ипхырыгъэк ак ю хъугъэ. «Принципы Комитета-40», «Народнэ депутатхэм я Адыгэ хэку Совет и Президиум фэкІорэ меморандум» зыфиlорэ документхэу ыштагъэхэми ар нэрылъэгъу къашІы. Адыгэ лъэпкъым иапэрэ зэфэсэу а хэдзын Іофхэм игъэкІотыгъэу зыщатегущы агъэхэми «40-мэ я Комитет» кІэщакІо фэхъугъ. А Комитетым хэт купэу адыгэ лъэпкъым иапэрэ зэфэс игъэцэкlакloу щытыщтым хэхьагъэхэм алъэкъуацІэхэри тхылъым къыщыхаутыжьыгъэх. А зэфэсым иятІонэрэ зэІукІэгъу зэрэзэхащэгъагъэри, ипшъэрылъхэр ыгъэцэкІэгъахэхэу ылъыти, 1991-рэ илъэсым шэкІогъум и 16-м «40-мэ я Комитет» зэрэзэбгырыкІыжьыгъагъэри тхылъым къејуатэ.

Документ зэфэшъхьафыбэ, «40-мэ я Комитет», адыгэ зэфэсым, шІэныгъэлэжьхэм язэІукІэхэм, хэку Советым исессиехэм, нэмыкі чіыпіэхэм къащашІыгъэ псалъэхэу, гъэзет-журнал нэкІубгьохэм къащыхаутыгъэхэу тхылъым къыдэхьагъэри макІэп. А пстэуми республикэ ныбжьыкІэм икъежьапіэ. иапэрэ лъэбэкъухэр унэгу къыкlагъэуцожьы. «40-мэ я Комитет» хэтыгьэхэм зэкlэми алъэкъуаціэхэр, аціэхэр къызщыриюрэ тхыгьэхэр, ащыщыбэхэм афэгьэхьыгьэ къэбар кіэкіхэр, ясурэтхэри ахэтхэу, къызэрэхаутыгъэм тхылъыр къыгъэбаигъ.

Ащ фэдэу хъугъэ-шlэгъэ шъхьафхэмкlэ, документхэмкlэ ушъэгъэ тхылъыр тарихъым пылъхэм, шlэныгъэлэжьхэм ямызакъоу, зэкlэ ти Адыгэ Республикэ гъогоу къыкlугъэм, джыри къырыкlощтым ыгъэгумэкlхэрэм зэрашlогъэшlэгъоныщтым щэч хэлъэп.

МАМЫЙ Русльан. Урысые Федерацием шізныгьэхэмкіэ изаслуженнэ Іофышіэшху.

Социальнэ ІэпыІэгъу афэхъух къаратынхэр. Джащ фэдэу кладений ображения обра

Унэгъо Іужъухэм, гъот макіэ зиіэ ыкіи сабый зыпіунэу зыштэгъэ унагъохэм арыс зыныбжь имыкъугъэхэр социальнэу къзухъумэгъэнхэм фэші хэбзэгъэуцугъэу щыіэхэр зэрагъэцакіэрэм фэгъэ-хьыгъэ уплъэкіунхэр Мыекъопэ районым ипрокуратурэ ренэу зэхещэх.

Мыекъопэ районымкіэ сабый зыпіунэу зыштагъэхэр унэгъо 14 мэхъух. Ахэм сабый 46-рэ арыс. Мыщ фэдэ унагъохэу фэгъэкіотэныгъэу яіэхэр зымышіэхэрэм Мыекъопэ районым ипрокуратурэ іэпыіэгъу афэхъу, яфитыныгъэхэр заукъохэкіэ, прокуратурэм къекіоліэнхэ зэралъэкіыщтыр агурагъаlо.

УФ-м и Президент иунашъоу

«Сабыибэ зэрыс унагъохэм социальнэ ІэпыІэгъу ягъэгъотыгъэныр» зыфиІорэм къыдыхэльытагъэу федеральнэ фэгъэкІотэнхэр мыщ фэдэ унагъохэм афашІых. Ахэм ащыщых коммунальнэ фэІо-фашІэхэм апэІухьэрэ ахъщэр процент 30-кІэ нахь макІзу атыныр, илъэси 6-м нэс зыныбжь сабыйхэм Іззэгъу уцэу къафыратхыкІыхэрэр ыпкІэ хэмылъэу

къаратынхэр. Джащ фэдэу кlэлэеджакlохэм ягъогупкlэ, гурыт еджапlэм зэрэщышхэхэрэр ыкlи гъэсэныгъэм иучреждение щыгъынэу зыщыщалъэрэр ыпкlэ хэмылъэу къаlэкlэхьанхэ фае. Музейхэм зэрачlэхьащтхэм, паркым зызэрэщагъэпсэфыщтым ыкlи къэгъэльэгъонхэм зэряплъыщтхэм мазэм зэ ахъщэ алъамытын фитых.

Сыбыибэ зэрыс унагьохэм мэкъу-мэщ хъызмэтхэр ыкlи нэмыкl предприятиехэр къызэlуахын зыхъукlэ хьакъулахьхэм алъэныкъокlэ фэгъэкlотэнхэр афашlынхэ фае. Ащ нэмыкlэу, чlыфэхэр (кредитхэр), ахъщэ lэпыlэгъухэр ыкlи унэ ашlынымкlэ процент зытемылъ ссудэхэр аратынхэр хэбзэгъэуцугъэм къыделъытэх.

УФ-м и Президент иунашъоу зигугъу къэтшІыгъэм къыдыхэлъытагъэу 1997-рэ илъэсым «Унагъом ыптунэу ыштэгъэ сабыим ипчъагъэ елъытыгъэу ны-тыхэм мазэ къэс аратыщт ахъщэр зыфэдизым, фэгъэ-ктотаныгъру яграми яхыылагъ» зыфиторэ хэбзэгъэуцугъэр Адыгэ Республикэм щаштагъ. Ащ епхыгъэу зянэ-зятэ зышъхьащымытыжь сабыйхэр зыптухэрэ унагъохэм мазэ къэс зы сабыим телъытагъзу ктотаны, илэжьапкто фэдиз къараты.

Зыныбжь илъэсищым нэмысыгъэ сабыир зыпіухэрэм е уз хэужъыныхьагъэ зиіэ сабыйхэм къаратырэ ахъщэм тедзагъэу зы нэбгырэм пае ны-тыхэм соми 100 къафыхагъахъо. Сэкъатныгъэ зиіэ сабый зыпіурэм зы нэбгырэм телъытагъэу сомэ 200 лэжьапкіэм афыхагъахъо.

эм афыхагьахьо. Сабый зыпlунэу зыштэгъэ унагъохэм яунэ пэмычыжьэу чъыгхэр агъэтіысыным, хатэ ашіэным апае сабый пчъагъэу апіурэм елъытыгъэу ны-тыхэм чіыгу іахьхэр къаратыныр хэбзэгъэуцугъэм къыдыхэлъытагъ.

ЗэкІэлъыкІоу илъэситфым къыкІоцІ унагъор зыщыпсэугъэ районым е къалэм унэ щишІыным е унэе хъызмэтшІапІэ къыщызэlуихыным фэшl чlыгу lахь бэджэндэу къыратын фае. ИлъэсипшІым къыкІоцІ ар ежь иунае ышІыжьын ылъэкІыщт. Ахэм анэмыкІэу, гухэлъ гъэнэфагъэ зиІэ республикэ программэм къыдыхэлъытагъэу, зипсауныгъэ зэщыкъогъэ сабыйхэр илъэсым зэ зыгъэпсэфыпІэ чІыпІэм кІонхэу путевкэхэр къаратых, ащ нэмыкІэу къэралыгъо ыкІи муниципальнэ ІэзэпІэ-пэшІорыгъэшъ учреждениеу республикэм итхэм ыпкlэ хэмылъэу уцхэр къащаратын-

3. А. ЛІЫХЪУКІ. Мыекъопэ районым ипрокурор иlэпыlэгъу, я 3-рэ класс зиlэ юрист.

Зэіукіэгъур тыгу къинэжьыщт

Хэгъэгу зэошхом къыкІэлъыкІогъэ илъэс къинхэр арых гурыт еджапІэм тычІэхьанэу зыхъугъэр. Илъэс 60-кІэ узэкІэІэбэжьымэ, къуаджэу Гъобэкъуае дэт еджапІэм иапэрэ класс таштагъ. Тиеджэгъу зыщедгъэжьэгъэ уахътэр къин дэдагь: тхыльхэр, тызэрэтхэщтыр, нэмыкІ Іэмэ-псымэхэр тфикъущтыгъэхэп, гъэсэныгъэм иучреждение хьакукІэ агъэфабэщтыгъ, ащ пэlухьащт пхъэри икъущтыгъэп. Арэу щыт нахь мышІэми, тегугъущтыгь, шІэныгьэ куухэр зэрэзэдгъэгъотыщтым тишъыпкъэу тыпылъыгъ.

2013-рэ илъэсым Іоныгъом и 1-м тикласс исыгъэ кІэлэеджакіохэмкіэ тызэрэугьоигь. МэфэкІэу зэхэтщагъэм тызэреджагъэр «Первый раз, в первый класс». Пчыхьэзэхахьэр окоофэ одыджыныр къытеозэ, илъэс еджэгъухэр тыгу къыгъэкІыжьыгъэх. Илъэс зэкІэлъыкохэм шъхьадж фызэшокІын ылъэкІыгъэм, унагьохэм, лъфыгъэхэм, ахэм къакІэхъухьагьэхэм якъэбархэр къызэфэтІотэжьыгъэх.

Тезыгызджэгы кіэлэегыаджэхэм ягугъу тшІызэ, цІыфым анахь охътэ дахэу къекlурэ ныбжьыкІэгъур тыгу къэдгъэкІыжьыгъ. Орэдэу «Чему учат в школе» зыфиlорэм имэкъамэхэр къызежьэхэм, зэкІэхэми ащ къыпылъытыдзагъ. ТикласскІэ анахь шІу тлъэгъущтыгьэ орэдэу «Ровесники, рокъызытырагъэуцом, тыгу бэ къыгъэк|ыжьыгъэр, нэпсхэр къыгъэкІуагъэх, ащ тыдежъыузэ илъэс еджэгъухэм къафэдгъэзэжьыгь Тикпасс исыгъэ кlалэхэм апае орэдэу «Мальчишки, мальчишки» зыфиlорэр къыlуагъ Іэшъынэ (Теуцожь) Муслъиматэ. Джащ фэдэу шІу дэдэ тлъэгъущтыгъэхэ тикІэлэегъаджэхэу Пэнэшъу Щу-

хьаибэ Аслъанчэрые ыкъом ыкІи ЛэупэкІэ Цуцэ Шырыхъу ыпхъум афэгъэхьыгъэ усэхэр зэхахьэм къыщытІуагъэх.

Зэнэкъокъу гъэшІэгъоныбэ зэхэтщагь. Ащ къыдыхэлъытэгьагъэх упчІэ зэфэшъхьафхэр. Хэта анахь шІу плъэгъущтыгьэ кІэлэегъаджэр? Сыд фэдэ предметхэр ара анахь угу рихьыщтыгъэхэр ыкІи пшІогъэшІэгъоныщтыгъэхэр? Амал щыІагъэмэ еджапІэм учІэхьажьыщтыгьа?

Анахь тэтэжъ «баеу» Іофтхьабзэм къекІолІагьэр Тхьаркъохъо Аскэр ары. Мыщ къорэлъф-пхъорэлъф 12 иІ. Анахь нэнэжъ «баеу» къытхэкІыгъэр Ліыхъукіэ (Іэшъынэ) Свет ары.

Ащ икъорэлъф-пхъорэлъфхэм сабыиту къакІэхъухьажьыгъ. Анахь тэтэжъ ныбжьыкІзу зэ-ІукІэгьум къекІолІагьэр, мы Іофтхьабзэм изэхэщэкІо шъхьаІэу Хьэлэштэ Юсыф. Мэзэ заулэкіэ узэкІэІэбэжьымэ ащ ыпхъу шъэожъыерэ пшъэшъэжъыерэ къыфэхъугъэх.

Мэфэкіым къекіоліагъэхэм тыныбжь илъэс 70-м кlахьэщтыгъэ нахь мышІэми, тызэрэгъэчэфыгъ: орэдхэр къэтlyaгъэх, тыкъэшъуагъ, джэгукІэ зэфэшъхьафхэр зэхэтщагъэх. Ары, илъэсыбэ тешІагь еджапІэм тызыщеджагьэр. Гукъау нахь мышІэми непэ ар щыІэжьэп. Ау ащ ычІыпІэ къуаджэу Гъобэкъуае идэкІыгьо дэжь къатищэу зэтет еджэпІэ зэтегьэпсыхьагьэ къыщашІыгь.

Тикласс исыгъэхэм зэкІэми щыныгъэм чыпіэ гъэнэфагъэ щытыубытыгь. Зыхэр кlэлэегьаджэ хъугъэх, адрэхэр илъэс пчъагъэхэм къакІоцІ Лениным ыцІэ зыхьыщтыгъэ колхозым щылэжьагъэх. Пенсием тыкІуагъэми, джыри Іоф зышІэу къытхэтыр макІэп. Хьэлэщтэ Юсыф поселкэу Яблоновскэм дэт хъызэмэтшlапІэм игенеральнэ пащ, СтІашъу Щамсудинэ энергетикэ лъэныкъом щэлажьэ. ГъукІэлІ (Тхьаркъохъо) Рае ЮНЕСКО-м икурсхэу Москва къыщызэІуахыгъагъэхэм ащеджагъ, ІэкІыб къэралэу Лаос кіэлэегъаджэу Іоф щишіагъ. «УФ-м народнэ гъэсэныгъэмкlэ иlофышlэ гъэшlуагъ» зыфиlорэ щытхъуцІэр къыфагъэшъошагъ. Поселкэу Лъэустэнхьаблэ дэт еджапІэм урысыбзэмрэ литературэмрэкІэ непэ щырегъаджэх. Стіашъу (Шъынэхьо) Зулэ Мыекъуапэ дэс, кІэлэцІыкІу Іыгъыпіэм Іоф щешіэ. Стіашъу Аскэр УФ-м культурэмкІэ изаслуженнэ ІофышІ, культурэм и Унэу Гъобэкъуае дэтым идиректор.

Тизэlукlэгьоу «ЕджапІэм тызычІэхьагьэр илъэс 60 хъугьэ» зыфигорэр тикъоджэгьоу Уджыхъу Кимэ шхапІэу къызэІуихыгъэм щыкІуагъ. Ащи, тиІанэ дахэу къызэlузыхыгьэ, гьомылэпхьа зэфэшъхьафхэмкІэ тызыгъэгушогъэхэ Уджыхъу Фатимэ, БатІыжъ Анжелэ, ГъукІэлІ Нэфсэт лъэшэу тызэрафэразэр ятю тшюигъу.

Іофтхьабзэм изэхэщэкІуагьэх Хьэлэщтэ Юсыфрэ СтІашъу Щамсудинрэ. Къыддеджэгъэ калэхэри ахэм чанэу Іэпы эгъу афэхъугъэх.

«ХъяркІэ!», «Тхьэм псауныгьэ пытэ къытет!», «ШІукІэ Тхьэм тызэlуерэгьакІ» тlозэ, гушlогьо нэпсхэр ащ дыхэтыжьхэу тызэхэкlыжьыгь. Егьашіи тыгу имыкіыжьыщт мэфэкІыр тфызэхэзыщэгъэ тикlалэхэм «тхьашъуегьэпсэу» ятэю. Ябын-унагьохэм псауныгьэ пытэ арыльэу, къапэблагъэхэр агъэгушІохэу илъэсыбэрэ дунаим тетынхэу тафэлъаю.

> Шъуикласс исыгъэ пшъашъэхэр.

Гъобэкъуай.

Сакъыныгъэ къызхэжъугъаф

Телефоныр къызфагъэфедэзэ бзэджэшlагъэу зэ– рахьэхэрэм япчъагъэ мы аужырэ уахътэм хэпшІыкіэу хэхъуагъ. Нахьыбэрэмкіэ нэжъ-іужъхэр, цыхьэ зышіырэ ціыфхэр арых агъапціэхэрэр.

е нэмыкІ къэралыгъо къулыбзэджашІэхэм зыкъагъэлъагъо ыкІи зыфытеуагъэхэм къэбар нэпцI горэ apalo. ГущыІэм пае, -шедих мыфыц уешымед-ешо

Социальнэ къулыкъум, бан- ахъщэ къыфитІупщыгъэу е иІакым, полицием, прокуратурэм хыыл горэ гьогу хъугьэ-шагьэм хэфагьэу макъэ арагьэlу. Къэкъухэм къарашІыкІыгъэ фэдэу хъугъэр цІыфхэм къагурымыюу бзэджашІэхэм къызэІуахыгъэ счетхэм ахъщэ арагъахьэ.

ЗэрагъэунэфырэмкІэ, бзэджашІэхэр нахьыбэу зыфытехо къыхьыгъэу, къэралыгъом охэрэр чыжьэу щыІэхэу, Урысые Федерацием инэмык субъектхэм ащыпсэухэрэр арых. Гъэпціагъэ хэлъэу къызыіэкіагъэхьэрэ ахъщэр Урысыем ичІыпІэ зэфэшъхьафхэм къащызэ-Іуахыгьэ счетхэм арэхьэх ыкІи нэужым ахэр къарахыжьы. Ахъщэр счетым къызыщырахыжьырэ чІыпІэр ары бзэджэшІагьэ зыщызэрахьагьэу альытэрэр.

Мыщ фэдэ чІыпІэ ифэхэрэм бзэджэшіагьэ къазэрадызэрахьагъэр къазыгурыІожьырэр яахъщэ зыгорэм ыкІэджыбэ зихьахэкІэ ары.

ТелефонымкІэ гьэпцІагьэ зезыхьэхэрэм пшъэдэкІыжь ягъэхьыгьэнымкІэ хэушъхьафыкІыгьэ статья Урысые Федерацием и Уголовнэ Кодекс къыдыхэлъытагъэп. Арэу щытми, хэбзэгьэуцугьэр зыукъуагьэхэр къызаубытхэкІэ, илъэсипшІым нэс хьапс атыралъхьан алъэкІыщт.

Гъэпціакіохэр къаубытыным ыкІи пшъэдэкІыжь арагъэхьыным фэшІ хэбзэухъумэкІо къулыкъухэм Іофышхо ашіэ. 2013-рэ илъэсым имэзи 9 къыкоц зигугъу къэтшІыгъэм фэдэ бзэджэшІэгьэ 362-рэ республикэм щызэрахьагъэу агъэунэфыгъ. 2012-рэ илъэсым елъытыгъэмэ, а пчъагъэр процент 39-кІэ нахьыб. Джащ фэдэу зэхафын алъэкІыгъэ Іофхэм япчъагъи хэхъуагъ ыкІи ар процент 79,5-м кІэхьагъ.

ГущыІэм пае, 2013-рэ илъэсым хьапсым дэс хъулъфыгьэм телефоныр къызфигъэфедэзэ бзэджэшІагьэ зэрэзэрихьагьэм къыхэкІыкІэ джыри илъэси 2-рэ мэзи 6-рэ фыхагъэхъонэу Теуцожь район хьыкумым унашъо ышІыгъ. Камерэм къыдис кІалэм

янэ-ятэхэм ар афытеуи, бзэджашІэхэм пшъэдэкІыжь зыщарагъэхьырэ колонием ипащэу нэІуасэ зафишІыгь ыкІи якІалэ къезэуагъэхэу, шъобж хьыльэхэр тещагьэхэу ариlуагь. КІалэм ІэпыІэгъу рагъэгъотыным, нэмыкі колоние ашэжьыным ыкІи нахьыжьэу къатІупщыжьыным фэшІ сомэ мин 50 ищыкІагьэу агуригьэІуагь. КІалэм янэ-ятэхэм полицием икъулыкъушІэхэм псынкІэу макъэ зэрарагъэјугъэм ишјуагъэкіэ бзэджашІэр къаубытыгъ.

ЦІыфхэм сакъыныгъэ къызыхагъэфэнэу, телефонымкІэ къараюрэр зэкіэ ашюшъ амыгьэхъунэу хэбзэухъумэкІо къулыкъум июфышезхэр къяджэх.

(Тикорр.).

Рассказ =

КъышІошІыгъэм хигъэукъуагъ

(КъызыкІэльыкІорэр чъэпыогъум и 19-м къыдэкІыгъэ номерым ит).

Адами къыдэгущы Іэжьыгъэ фэдэу Саидэ къыщыхъугъ: «Сэ сыпфэмышъыпкъэу, сыпсэ закъу, зымафи къыхэкІыгьэп. О ущызгъэзыенышъ, нэмыкІ бзылъфыгъэ зыфэзгъэзэныр егъашІи сшъхьэ къихьащтгъагъэп, дунэе мылъкукІи ар сыгу къыпфэкІыщтгъагъэп, ау о сыкъызэхэпшІыкІыгъэп, сэ къыуасІохэрэм анахьи тызэшІозыгьэкІодынэу тазыфагу къихьэгьэ бзылъфыгьэм къыуиlуагьэхэр нахь пшюшъ хъугъэх. Сырыгушхоу, шу дэдэ слъэгъоу, ар о къызэрэсфэплъфыгъэм пае инэу сыпфэразэу зэдытиlэгьэ шъэожъыери ты зиlэхэм яхъуапсэу къэбгъэнагъ. Ау сыкъэзыубытырэ закъор шІу дэдэ сыплъэгъущтыгьэу, сычІэунэным ищынагьо щыІзу къызыпщэхъум пшІэрэм уегупшысэжьыным уиюф темытыгьэу, зэрымыры ухъуным унигъэсыгъагъэу

зэрэпіорэр ары. Сэри ащ фэдэ чіыпіэ сифагьэмэ, сызэрэпсэущтыгьэр къэшІэгъчае. Ахэм сызягупшысэрэм, хьадырыхэ гьогу сызэрэтебгьэхьагьэр къыпфэзгъэгъумэ сшюигъоу сыгукІэ сыкъэхъу».

Хьау, хьадырыхэ щыІэр къызэрэдэмыгушыlагьэр Саидэ ымышlэкlэ арэп. Ежь ащ къыриюмэ шюигьохэу ыгу щызэпэкІэкІыхэра ары зэхихыгъэу къышыхъугъэр.

шъэо ціыкіури щыгъупшэу мафэ къыхэкІыщтыгъэп, хьау, мафэм изакъоп, піэм зекіужьырэми, ащ егупшысэзэ бэрэ хэлъыщтыгъ. Рустам цІыкІум фэзэщыщтыгь, инэпльэгьу кІэхьопсыщтыгь. Ащ ятэ зызэрэфишІыщтыгьэхэр, унэм къызихьажьырэм зимылъэгъугьэр мэзэ псау хъугъэу къышlошlэу къыпщигъэхъоу «папэ къэкІожьыгь. папэ къэкІожьыгь!» ыІозэ зэрэпэгьочыщтыгьэр, тыми ыІэтыти пытэу зэрэзэриубытылІэщтыгьэр, иджыбэ къырихыти ІэшІу-ІушІу горэ къызэрэритыщтыгъэр, «мы сэ сишъэо ціыкіу еджэгъэшхоу, ціыф ціэрыюу хъунышъ, яни сэри тигъэгушющт» зэриющтыгъэр бэрэ ыгу къэкlыжын

Саидэ зыкіэхьопсэу джы щыіэжьыгьэр илъэс пчъагъэу тыралъхьагъэр зэ ыухэу, хьапсым датіупщыжьэу ишъэо ціыкіу теплъэжьыныр ары. Ащ зегупшысэрэм зэриІожьэуи хъущтыгь: «Ятэ есшІагьэр Рустам къысфигьэгьущта, къысфимыгьэгъущта?»

Ар хъопсэгъо шъхьајзу зыдијыгъзу илъэс пчъагъэу тыралъхьагъэр ыухэу къуаджэм егъэзэжьыфэ ышІуабэ дашІэу, зы мафэр мэзэ псау, зы мазэр илъэс фэдэу къыщыхъоу ежэщтыгъ.

Къэсыгь а уахътэри, хьапсым къызчатІупщыжьым а дэдэр къыдэхъугьэпэныр ышІошъ мыхьоу, «Тыда уздэкІощтыр?» аюнышь, рагьэгьэзэжьыным тещыныхьэу

ПЭНЭШЪУ Сэфэр

къэлапчъэм къызэрэдатІупщыжьэу къыкіиіагъ.

Ишъэо цІыкІу зимылъэгъугъэм ыуж илъэси 8 тешlагъ. ины хъугъэн фае. къылъэгъумэ къышІэжьыщта, къымышІэ-

Къуаджэм къызэсыжьым, ежь хьапсым зычагьэтысхьэм Рустам цыкур -ченк женже зуразэрищэліэжынтальям щыгьуазэти, занкізу Саидэ ащ кіуагьэ. Къызэрэкожьыгьэр игуащэ игуапэу езыгьэюн фэдэ рилъэгъулІагъэп. ИплъакІэ ыгу рихьыгьэп, гучъы!э къызэрэфыри!эр ынэмэ къакІэшэу къыфыреплъэкІыгъ нахь. зы гущыІи къыІуагьэп. Рустами зэрельэгьоу «мамэ къэкlожьыгь, мамэ къэкlожьыгь!» ыІозэ зимышІэжьэу къыпэгьочъынэу къыщыхъугъагъэми, зыкъигъэсысыгъэп, къымышІэжьыгьэм фэдагь.

 СыкъэпшІэжьырэба, Рустам, сэры, уимам ары, моу садэжь къакіо, — ыіуи зылъэlабэм, «сипапэ зыукlыгъэм сыфаеп» къыІуи кІитхъугъ, унэм ихъушъутыгъ.

2013-рэ илъэс.

6 Макь

Чылэу Алыуарэ (Бжыхьэкъуае) ихъишъэ щыщхэр

1874-рэ илъэсым чылэу Бжыхьэкъуае Екатерининскэ уездым иятІонэрэ участкэ хахьэщтыгъэ. Ар къэзыушыхьатырэр Адыгэ республикэ хъарзынэщым къычІэдгъотэгъэ документ (фонд 21, номер описи 1, единица хранения 1). ЖъоныгъуакІэм ипшІыкІуим, 1874-рэ илъэсым чылэм дэсыгъэ цІыфхэр кІатхыкІыжьыгъагъэх. Ащ ыпэкІэ чылэдэсхэр агъэунэфыгъагъэхэу хъарзынэщмэ зи документ ачІэдгъотагъэгоп.

А пъэхъаным, Бжыхьэкъуае чылэ пчъагъэк!э зэхэмык!ыгъэу, зэхэсхэу зыщэ!эхэм, унэгъуи 179-рэ дэсыгъэр. Л!акъохэу чылэм щыпсэущтыгъэхэмрэ унагъохэм ц!ыфэу арысыгъэхэмрэ къэшъодгъэш!эжъхэу непэрэ чылэдэсхэр къызытек!ыгъэхэр шъугу къэдгъэк!ыжьыхэ тш!оигъу.

Нэбгырэ пэпчъ цифрэу пытхагъэм къыгъэлъагъорэр жъоныгъуакlэм и 18-м, 1874-рэ илъэсым телъытагъэу ыныбжьыгъэр ары.

1. Ацумыжъ Батыжъ — 50. Ишъхьэгъусэу Паку — 30. Апхъоу Цацфыжь — 8.

2. Юнкерэу Ацумыжъ Хьаджэбый — 50. Ыкъохэу Шэрэліыкъу — 20, Аслъанбэч — 13, Къэрбатыр — 10. Ыпхъоу Гощхъан — 15. Бзылъфыгъэчыракіоу Абыцахь — 35-рэ ыкіи ащ ыкъохэу ХьаІуш — 12, ХьаІулащ — 4.

3. Ацумыжъ Хьахъу — 45-рэ. Ишъхьэгъусэу Гощэмыд — 37-рэ. Акъохэу Шыхьамчэрый — 20, Нэгъонау — 15. Апхъухэу Хьапжъый — 13, Бирамхъан — 5.

4. Барцо Шъэуай — 45-рэ. Ишъхьэгъусэу Кокощ — 39-рэ. Ыкъохэу Шумаф — 12, Хьалау — 8, Мусса — 5. Ышэу ЗекІошыу — 20, ащ ишъхьэгъусэу Хьабзиз — 18. Шъэуай инысэу Хьаджыхъан — 50, ащ ыкъохэу Хьахъужъ — 8, Былал — 5 ыкІи ыпхъоу Цаццыкіу — 12. Яунэрысэу Батэкъу.

5. Барцо Тыу — 45-рэ. Ишъхьэгъусэу Нагьо — 39-рэ. Акьоу Хьаджыбор — 7. Апхъухэу Мелэчхъан — 12, Гъэгус — 12, ХьакІэкъищ — 3. Тыу ышыпхъоу ХьакІэкъащ — 15.

6. Барцо Хьанэшъу — 40. Ишъхьэгъусэу ХьакІкъысэт — 30. Акъоу Хьаджыбрам — 2. Хьанэшъу ышэу Едыдж — 25-рэ.

7. Барцо ЦІыкІу (шъузабэ) — 50. Ыкъохэу Хьабат — 25-рэ (ащ ышъхьэгъусэу Куку — 18), Оздэмыр — 20, Наку — 15, КІэгъапщ — 14. Ыпхъухэу Макъ — 12, Цыу — 10.

8. Барцо Былыу — 40. Ишъхьэгъусэу Налмэс — 35-рэ. Акъохэу Шъалихь — 8, Осмэн — 4, Хьаджымос — 1. Былыу ышэу Жьыкъат — 35-рэ, ащ ишъхьэгъусэу Нашхъо — 19.

9. Барцо Шъэуай — 40. Ишъхьэгъусэу Хьакъ — 32-рэ. Акъохэу Шъал — 7, Лал — 5, Иляс — 2. Агхьоу Хьаниф — 8.

10. Барцо Былахъу — 35-рэ. Ишъхьэгъусэу Кураку — 24-рэ. Акъохэу Мышъыд — 9, Къэлэубат — 1. Апхъоу Мэлыкъащ — 5.

11. Барцо Хьатыхьу — 35-рэ. Ишъхьэгъусэу Бэзэрхьан — 30. Акъоу Базрыкъу — 16. Апхьоу Уцац — 13. Хьатыхъу ышыхэу ГъучІыпс — 25-рэ. Ащишъхьэгъусэу Усас — 23-рэ, акъоу Мусса — 1, Тхьайшъау — 16. Хьатыхъу ышыпхъухэу Осап — 16, Цицэ — 14, Сас — 7.

12. Барцо Хьабат — 46-рэ. Ишъхьэгъусэу ЦІыкІу — 30. Акъохэу БратІ — 12, Ерэджыб — 9, Лалыхъужъ — 5, Былыу — 3. Апхъоу ГъукІэхъан — 8.

13. Бгъанэ Теожьын — 60. Ишъхьэгъусэу Хьабзыхь — 50. Акъохэу Хьахъу — 12, Мыхьамэт — 7. Апхъоу ГъукІэхъан — 4

14. Бгъанэ Тахьлъэустэн — 30. Ишъхьэгъусэу Хьаниф — 25-рэ. Апхъухэу ХьакІэхъан — 3, Чачыжъый — 1.

15. Бэджашэ ЦІыкІу — 60. Ишъхьэгъусэу Гощан — 50. Акъохэу Хъут — 30 (ащ ишъхьэгъусэу Чэщыхъан — 18), Борэкъу — 28.

16. Бэджашэ Чэф — 45-рэ. Ишъхьэгъусэу Нэхь — 26-рэ. Апхъоу Хьабзаз — 1.

17. Бэджашэ Мыхьамэт — 54-рэ. Ишъхьэгъусэу Куку — 35-рэ. Акьохэу Къэрбатыр — 15, Хьатыу — 8. Апхъухэу Бэщэн — 17, Нэшхъожьый — 13.

18. Бжыхьакъо Гъукlэпщ — 36-рэ. Ишъхьэгъусэу Цицу — 25-рэ. Ыпхъоу Хъаджэт — 1. Гъукlэпщ янэу Хьакlэкощ — 60. Гъукlэпщ ышыхэу Алкъэс — 30, Пщыкъут — 25-рэ, Исхьакъ — 20. Алкъэс ышыпхьоу Гощнагъу — 15.

19. Бжыхьакъо Айтэч — 30. Ишъхьэгъусэу Кокуш — 35-рэ. Акъоу Мурат — 1. Апхъоу Хьаниф — 2. Ишъхьэгъусэ апэрэ илыгъэмкіэ ыкъохэу Шъэопащ — 18, Пщыхъущт — 16, Озыкъу — 14, Ліэкъошыу — 12; Алкъэс ыпхъоу Мелэчхъан — 10.

20. Бжыхьакъо Фыжь (шъузабэ) — 35-рэ. Ыкъохэу Къэсэй — 7, Бамболэт — 3. Ипщыкъоу Бжыхьакъо Къамболэт

— 20. Ипщыпхъоу Хъурай — 16. Бзылъфыгъэ чыракіоу Дэхэжъый — 50. Пшъэшъэжъые унэрысэу, ибэу Нэгъужъэкъо Усас — 14. 21. Юнкерэу Бжыхъакъо

21. Юнкерэу Бжыхьакъо Пщыкъуй — 38-рэ. Ышыхэу Хьаджэбый — 32-рэ, Хьаджльэустэн — 29-рэ, Пщымаф — 20. Ышыпхъоу Щэндэлхъан Екъутэкі (шъузабэ) — 33-рэ, ащ ыкъоу Мышъэост — 8. Пщыкъуй ышы икіалэу Долэтыкъу — 3. Пшъэшъэжъые унэрысэу, ибэу Аушъэф — 9.

22. Бжыхьакъо Алкъэс — 85-рэ. Ишъхьэгъусэу Зэкlужь — 54-рэ. Акъохэу Пщышъэокъан — 15, Дэгужъый — 12, Алъмэкъсэт — 9, Адэлджэрый — 5 Алхъоу Гошафыжь — 10

5. Апхьоу Гощэфыжь — 10.
23. Бэхь Нэшъу — 35-рэ.
Ишъхьэгъусэу ЦІыкІу — 24-рэ.
Акъохэу Хьаджымос — 7,
Хьаджхъусен — 4. Нэшъу
ышыпхъухэу Цац — 20, Набз
— 15, Чэбэхъан — 7.

24. Бэхь Индрыс — 50. Ишъхьэгъусэу Цэпащ — 43-рэ. Апхьоу Коку — 9.

25. Бэгъушъ Къангъур — 50. Ишъхьэгъусэу Цац — 40. Акъохэу Адышэс — 15, Азмэт — 10, Чэтэрыу — 7. Апхъухэу Шыпэхьан — 16, Хьачмэт — 8.

26. Бырч Цацу (шъузабэ) — 100. Ыкъоу Хъаджэ — 57-рэ, ащ ишъхьэгъусэу Къащ — 40. Акъохэу Тыгъут — 25-рэ. Ишъхьэгъусэу Іасэхъан — 16, апхъоу Хьао — 1, ШэрэлІыкъу — 15. Апхъухэу Заз — 13, Хьадыджэ — 10, Мелэчхъан — 4.

27. Гощ Титыхъу — 40. Апэрэ шъхьэгъусэр Цац — 32-рэ, акъоу Хьаджырэт — 1, апхъухэу ЦІыкіужъый — 17, Пэкъэціыкіу — 5. Ятіонэрэ шъхьэгъусэр Хьакіэпащ — 20, апхъоу Сурэтхъан — 1.

28. Гощ Заурбый — 28-рэ. Ишъхьэгъусэу Тынчмакъ — 18. Акъоу ГъучІыпс — 1. Апхъоу Нашхъу — 10.

29. Дэрбэкъо Матукъу — 70-рэ. Ишъхьэгъусэу Гопакъ —

65-рэ. Акъохэу ХьакІэшъау — 17, Едыдж — 14, Ерэджыб — 10. Апхъухэу Фэмый — 15, Аслъанкоз — 11.

30. Дэрбэкъо Хэку (шъузабэ). Ыкъоу Лыхъу — 12. Ыпхъоу Цац — 15.

31. Дэрбэкъо Хьатыу — 45рэ. Ишъхьэгъусэу Сайдэт — 30. Акъоу Хьахъужъ — 12. Апхъоу Заз — 6.

32. Дэрбэкъо ЦІыкІужъый — 35-рэ. Ишъхьэгъусэу Наго — 33-рэ. Апхъоу Хьачмэт — 5.

33. Джастіэ Исмахьил — 50. Ишъхьэгъусэу Бэгъот — 35-рэ. Исмахьил ыкъохэу Хьабракъ — 35-рэ, Афамгъот — 30. Бэгъот къыфэхъугъэу Хьакаф — 1.

34. Едыдж Чэтыхъу — 50. Ишъхьэгъусэу Къар — 30. Акъохэу Анцокъу — 20, Шумаф — 10. Апхъоу АмыкІуахь — 2.

35. Едыдж Хьасан — 47-рэ. Ишъхьэгъусэу Зэкlужь — 26-рэ. 36. Едыдж Хьадж — 50. Ишъхьэгъусэу Бирамхъан — 42-рэ. Апхъухэу Гощмаф — 30, Дэхэкоз — 25-рэ.

37. Еныхъу Бэчыр — 40. Ишъхьэгъусэу Рампэс — 50. Акъохэу Алкъэс — 21-рэ, Тахьлъэустэн — 8, Хьаджэбый — 6. Апхъоу ХьакІэхъан — 5.

38. Еныхъу Алимшъау — 60. Ишъхьэгъусэу Фатма — 39-рэ. Акъохэу Мусса — 12, Титыу — 8. Апхъухэу Гощмаф — 15, Циц — 10.

39. Жъажъый Трахъу — 80. Ишъхьэгъусэу Гу — 47-рэ. Акъохэу ГъучІыпс — 4, Амырзан — 2.

40. Жъажъый Кощыбый — 62-рэ. Ишъхьэгъусэу Сайхьат — 34-рэ. Акъохэу Хъумэцlыкlу — 12, Исхьакъ — 8. Апхъухэу Хьакlэкъащ — 14, Хьакlэхъан — 6.

41. Жъажъый Паку (шъузабэ) — 40. Ыкъоу Хъукъакіу — 20. Ыпхъоу Тыкъащ — 13. 42. Жъажъый Тыгъужъ — 40. Ишъхьэгъусэу Гощан — 42-рэ. Акъохэу Казбек — 10, Нэшъу — 6. Апхъоу Хьацу — 10. 43. Жъажъый ХьакІует — 40. Ишъхьэгъусэу Гощэфыжь — 30.

44. Жъажъый Къуй — 50. Ишъхьэгъусэу Гощэхъан — 30. Акъоу ХьакІымэт — 4. Къуи янэу Хьапакъ — 70-рэ, ышэу Хьапэзещ — 10.

45. Жъажъый Пако (шъузабэ) — 40. Ыкъоу Хьасан — 20. Ыпхъухэу Циц — 15, Лалыу — 9, Фэмый — 3.

46. Жъажъый Мышъэост — 45-рэ. Ишъхьэгъусэу Атыхъан — 35-рэ. Акъоу Исхьакъ — 4. Апхъухэу Цицэ — 17, Хыап — 5, Амыд — 2, Сипхъукlас — 1.

47. Жъажъый Бат — 55-рэ. Ишъхьэгъусэу Пырын — 27-рэ. Апхъухэу Цицыу — 4, Цыу — 1.

48. ЗекІох Гощан — 42-рэ. Ыпхъоу УкІыпс — 12.

49. Коблэ Хьакlэхъан (шъузабэ) — 60. Ыкъоу Нарт — 25-рэ. Ыпхъухэу Къар — 20, Молэхъан — 15.

50. Коблэ Самырхъан (шъузабэ) — 40. Ыкъохэу Юсыф — 10, Мыхьамэт — 6. Ыпхъухэу Цац — 4, ХьакІэхъан — 8.

51. Къуй Зэмый — 50. Ишъхьэгъусэу Гощэхъан — 30. Акъоу Хьаджымэт — 4. Зэмый ышэу Хьапэзещ — 10.

52. Къэзэнчэ Афыжь (шъузабэ) — 65-рэ. Ыпхъухэу Хьакъар — 12, Цицу — 8. Инысэу Цацыу — 40, ащ ыкъоу Хьачыхъу — 5.

53. Къэзэнчэ Бэчкъан — 87-рэ. Ишъхьэгъусэу Сыкъакlу — 69-рэ. Акъоу Салэ — 25-рэ. 54. Къэлэкъутэкъо Бэчыр —

33-рэ. Ишъхьэгъусэу Бэсэрхъан — 27-рэ. Акъоу Махьмуд — 2. Апхьоу Бэгъэгус — 4.

55. Къэлэкъутэкъо Зэчэрый — 30. Ишъхьэгъусэу Коку — 35-рэ. Акъоу Лыу — 6. Апхъухэу Гощэхъан — 10, Пэкlэхъан — 1.

56. Къэлэкъутэкъо Пэзад — 60. Ишъхьэгъусэу Чэтахъо — 35-рэ. Акъохэу Лау — 20, Хьапакі — 12, Шъхьэхьурай — 10.

57. Къэлэкъутэкъо Туц (шъузабэ) — 60. Ыкъохэу Ныу — 25-рэ, ПІатІ — 20, Къуз — 15. Ыпхъухэу Азаз — 14, Хьатмыд — 10.

58. Къэлэкъутэкъо Шызехь— 40. Ишъхьэгъусэу Коку— 47-рэ. Акъохэу Ахьмэд— 15, Индрыс— 12, Къасым— 10. Апхъухэу Дышъэк!— 8, Хъан— 6, Хьаджфатым— 1.

59. Къэлэкъутэкъо Хьатыу — 25-рэ. Ишъхьэгъусэу ЦІыкІу — 20.

60. Къэлэкъутэкъо Тит — 35-рэ. Ишъхьэгъусэу Нагъо — 26-рэ. Апхъухэу Азэхъан — 12, ХьакІэкоз — 5, Шыгъотыжь — 3.

61. Къэлэкъутэкъо Успэгъокі — 47-рэ. Ишъхьэгъусэу Шъалихьат — 28-рэ. Акъоу Тхьайхьакі — 5. Апхьоу Силим — 1.

62. Къэлэкъутэкъо Фыжь (шъузабэ) — 105-рэ. Ыкъоу Уцужьыкъу — 55-рэ. Ащ ишъхьэгъусэу Хьапащ — 30. Акъохэу Хьапэкъэжъ — 10, ГъучІыпс — 7. Апхъоу ГъукІэхъан — 4.

64. Къэлэкъутэкъо Тиохъу — 45-рэ. Ишъхьэгъусэу Кощ — 32-рэ. Апхъухэу Гощэхъурай — 10, Хьабзаз — 6, Хьазиз — 1.

БАРЦО Адам, доцент. БАРЦО Мурат, тарихъымкіэ кіэлэегъадж. (Джыри къыкіэлъыкіощт).

Кризисым пэшіуекіогъэнымкіэ Программэр. 2013-рэ илъэсым имэзибгъукіэ кізуххэр

Адыгэ Республикэм исхэм ІофшІэпІэ чІыпІэхэр къафэзыгъотырэ къэралыгъо къулыкъум и ГъэІорышІапІэ Адыгэ Республикэм щыпсэухэу ІофшІэн зимыІэхэм япчъагъэ къыщыгъэкІэгъэным тегъэпсыхьэгъэ Іофтхьэбзэ тедзэхэу 2013-рэ илъэсым зэрахьащтхэм я Программэ игъэцэкІэн лъегъэкІуатэ.

Программэм къыщыдэлъытэгъэ Іофткьэбзэ шъхьа

1) сэкъатныгъэ зиlэ нэбгырэ 44-р Іофшlэпlэ тегъэпсыхьагъэхэм аlугъэхьэгъэнымкlэ lэпыlэгъу ягъэгъотыгъэныр;

2) организациехэм яюфыши 100-у юфшапіэм Іуагъэкіынхэм ищынагъо къызышъхьарыхьагъэхэм яшіэныгъэ, яіэпэіэсэныгъэ хэгъэхъогъэныр ыкіи ахэр стажировкэ гъэкіогъэнхэр;

3) сэнэхьат гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ учреждениехэм къачlатlупщыгъэ нэбгырэ 72-у Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм стажировкэ ягъэхыгъэныр, Урысые Федерацием инэмык! шъолъырхэми ахэр гъэкlогъэнхэр къыдыхэлъытагъэу;

4) сэнэхьатымкіэ іэпэіэсэныгьэу яіэр къэзыушыхьатырэ документ къаратыным пае іофшіэн лъыхъурэ нэбгырэ 50-р егъэджэгъэныр ыкіи аттестацие шіыгьэныр:

5) Адыгэ Республикэм исхэу ІофшІэн зимыІэхэм япчъагъэ къыщыгъэкІэгъэным тегъэпсыхьэгъэ Іофтхьэбзэ тедзэхэр къызыщыгъэнэфэгъэ республикэ про-

граммэхэу 2009 — 2012-рэ илъэсхэм агъэцэкlэнхэ фаем къыдыхэлъытагъэу Іофшlэн зимыlэхэу Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм Іофшlэпlэ чІыпlэ тедзэхэу зэхащагъэхэм Іофшlэн зимыlэ нэбгырэ 200-р аlугъэхьэгъэнымкlэ Іэпыlэгъу ягъэгъотыгъэныр;

6) Іофшіэнмыгъотыныгъэр процент 1,8-м нэсэу, Іофшіэкіо кіуачіэр зэрящыкіагъэмрэ къызэрэкіэупчіэхэрэмрэ 0,8-м нэсэу къызэтеіэжэгъэнхэу.

2013-рэ илъэсым чъэпыогъум и 1-м ехъулізу:

— нэбгыри 191-р сэнэхьатхэм афэгъэсэгъэнхэм пае ІофшІэнхэр къязытырэ нэбгырэ 20-мэ зэзэгъыныгъэхэр адашІыгъагъэх. ЗэкІэ ІофышІэхэм яІэпэІэсэныгьэ хагьахьоу рагьэжьагь. Ахэм ащыщэу нэбгыри 105-р ІофшІэпІэ чІыпІэхэм ащагъэсэщтых, нэбгырэ 86-р еджапІэхэм ащырагъэджэщтых. ПшъэдэкІыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиlэ обществэу «КСК ЖБИ Кошехабльский» зыфиlорэм, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо унитарнэ предприятиеу «Кощхьэблэ ДРСУ-м», Іахьзэхэлъ обществэ зэlухыгъэу «Майкопавтотуристым», Іахьзэхэлъ обществэ зэфэшІыгьэу «Кужорскэ чырбыщгъэжъэ заводым», Іахьзэхэлъ обществэ зэфэшІыгъэу «Рассветым», пшъэдэкІыжьэу ыхымединги сымединги усыж зиІэ обществэу «Планета Гипс» зыфигорэм, пшъэдэктыжьэу ыхьырэмктэ

гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиlэ обществау «Коммунсервисым», пшъэдэкlыжьау ыхьырэмкlэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиlэ обществау «Хьаджэхъу турбазау «Горная» зыфиlорэм, пшъэдэкlыжьау ыхьырэмкlэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиlэ обществау «Новые технологии» зыцlэм, lахьзэхэлъ общества заlухыгъау «Дондуковска элеваторым» ыкlи намыкlхам зэзагъыныгъахар адашlыгъах;

еджапІэхэр къэзыухыгъэ нэбгырэ 83-мэ Іофшіэнымо епыт яіэ хъуным пае стажировкэ агъэкІонхэу ІофшІэн къязытырэ нэбгырэ 35-мэ зэзэгъыныгъэхэр адашІыгъэх. ІэпэІэсэныгъэшхо зыхэлъ ІофышІэ 57-мэ ахэм стажировкэр зэрахьырэм гъунэ лъафы. ПшъэдэкІыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Силуэт», пшъэдэкІыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Бислан» зыфиюхэрэм, пшъэдэкыжьэу ыхьырэмкіэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиіэ обществэу «ХьалыгъугъэжъапІэу ыкІи тучанэу «Надежда» зыфиІорэм, Слезко иунэе предприятие, пшъэдэк ыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Мечтам», пшъэдэкІыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Стройсервисым», пшъэдэкІыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Алекс» зыфи-Іорэм, пшъэдэкІыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Юг-

стройтрейдым», пшъэдэкІыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Персонал-Ресурс» зыфиІорэм, Іахьзэхэлъ обществэ зэІухыгъэу «Дондуковскэ элеваторым» ыкІи нэмыкІхэм зэзэгъыныгъэхэр адашІыгъэх;

— Іофшіэн зимыіэхэм Іофшіапіэхэр къафэгъотыгъэнхэм тегъэпсыхьэгъэ Программэм къыдыхэлъытагъэу Іофшіэн зимыіэхэм зэхащэгъэ Іофшіэпіэ чіыпіэ тедзэхэм нэбгыри 190-рэ аіуагъэхьагъ;

— сэкъатныгъэ зиlэхэм loфшlапlэхэр къафэгъотыгъэным тегъэпсыхьагъэу сэкъатныгъэ зиlэ нэбгырэ 39-р зэраштэштымкlэ loфшlэн къязытырэ 33-мэ зэзэгъыныгъэхэр адашlыгъэх. loфшlапlэхэм аштэгъэ пстэуми я II-рэ, я III-рэ купым хэхьэрэ сэкъатныгъэхэр яlэх. Нэбгырэ 11-м производствэм, зы нэбгырэм унэм loф щашlэнэу аштагъэх, нэбгырэ 25-р фэlo-фашlэхэм ягъэцэкlэн фэгъэзэгъэщт;

— сэнэхьатым тегъэпсыхьэгъэ Іэпэ-Іэсэныгъэ, къулайныгъэ зэряІэр къэзыушыхьатырэ документ къаратыным пае ІофшІэн пъыхъурэ нэбгыри 110-р рагъэджэнхэу ыкІи аттестациер арагъэкІунэу ІофшІэн къязытырэ нэбгырэ 21-мэ зэзэгъыныгъэхэр адашІыгъэх.

гьэхэр адашіыгьэх. *Д.Н. КЪОХЪУЖЪ.*

Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм Іофшіэпіэ чіыпіэхэр къафэзыгъотырэ къэралыгъо къулыкъум и ГъэІорышіапіэ иотдел ипащ.

Урысые Федерацием щыпсэухэрэм Іофшіэпіэ чіыпіэхэр къафэгъотыгъэным фэгъэхьыгъэ хэбзэгъэуцугъэм зэхъокіыныгъэхэр фашіыгъэх

1. Урысые Федерацием ишъолъырхэм якъэралыгъо хабзэ икъулыкъухэм фитыныгъэ яІ ныбжьыр зэрикъугъэм елъытыгъэу Урысые Федерацием ихэбзэгъэуцугъэ диштэу пенсие зыфагъэуцугъэхэу ІофшІэным джыри пызыдзэжьы зышІоигъохэр сэнэхьат гъэнэфагъэхэм афэгъэсэгъэнхэмкІэ ыкІи а сэнэхьатым телъытэгъэ гъэсэныгъэ тедзэ ягъэгъотыгъэнымкІэ ищыкІэгъэ амалхэр зэрахьанхэу.

Анахьэу зыфыщык разрэ сэнэхьатхэр къндалънтэзэ, тофштэптэ чтыптахэр къафэзыгъотырэ къулыкъухэм тхылъ къазэраратырэм тетэу ныбжьыр зэрикъугъэм елънтыгъзу Урысые Федерацием ихэбзэгъэуцугъэ диштэу пенсие зыфагъзуцугъэхэу тофштэным джыри пызыдзэжьы зыштоигъохэр сэнэхьат гъзнэфагъзхэм афагъасэх ыкти а сэнэхьатым телънтэгъэ гъзсэныгъэ тедзэ

арагъэгъоты. Ащ фэдэ тхылъ къаратыным пае зигугъу къэтшіыгъэ купым хахьэхэрэм іофшіэпіэ чіыпіэхэр къафэзыгъотырэ къулыкъухэм паспортыр, трудовой книжкэр е ащ ычіыпіэ агъэфедэрэ документхэр, ныбжьыр зэрикъугъэм елъытыгъэу пенсиер зэрафагъэуцугъэр къэзыушыхьатырэ документыр аlыгъхэу екіоліэнхэ фае.

ІофшІэпІэ чІыпІэхэр къафэзыгъотырэ къулыкъухэм ныбжьыр зэрикъугъэм елъытыгъэу Урысые Федерацием ихэбзэгъэуцугъэ диштэу пенсие зыфагъэуцугъэхэу ІофшІэным джыри пызыдзэжьы зышІоигъохэр сэнэхьат гъэнэфагъэхэм зэрафагъэсэщтхэ, ахэм а сэнэхьатым телъытэгъэ гъэсэныгъэ тедзэ зэрарагъэгъотыщт шІыкІэр зыгъэнафэхэрэр Урысые Федерацием ишъолъырхэм якъэралыгъо хабзэ икъулыкъухэр ары.

2. Урысые Федерацием ишъолъырхэм якъэралыгъо хабзэ икъулыкъухэм фитыныгъэ яІ сабыибэ зиІэ нытыхэм, сэкъатныгъэ зиІэ сабыйхэр зыпІухэрэм Іоф дашІэн алъэкІыным тегъэпсыхьэгъэ амалхэр зэрахьанхэу.

3. Дзэм къулыкъу щызыхьыгъэхэу къулыкъум къызыхэкlыжьыгъэхэр илъэсищым нахьыбэ мыхъугъэу loфшlэн зимыlэкlэ алъытагъэхэм джащ фэдэу фитыныгъэ яl сэнэхьат гъэнэфагъэм зыфагъэсэныу ыкlи ащ пае гъэсэныгъэ тедзэ зэрагъэгъотынэу.

4. Іофшіэпіэ чіыпіэ нэкіхэм е Іэнэтіэ нэкіхэм яхьыліэгъэ къэбархэу ціыфхэм яфитыныгъэхэм къакіезыгъэчыхэрэр е зэрэхъулъфыгъэм, зэрэбзылъфыгъэм, лъэпкъэу къызыхэкіыгъэм, ыкіышъо зыфэдэм, бзэу Іулъым, мылъкоу, Іэнатізу, ныбжьэу иіэм, чіыпізу зыщыпсэурэм, диным зэрэфыщытым, об-

щественнэ объединениехэм е социальнэ куп горэхэм зэрахахьэрэм е зэрахэмыхьэрэм ельытыгьэу фэгъэкlотэныгьэ горэхэр афэшlыгьэнхэр къыдэзыльытэхэрэр аlэкlагъахьэ хъущтэп, ау ащ къыхиубытэрэп федеральнэ хэбзэгъэуцугъэхэм ащыгьэнэфэгъэ лъэхьанхэр.

ІофшІэпІэ чІыпІэ нэкІхэм е ІэнэтІэ нэкІхэм яхьылІэгьэ къэбархэу цІыфхэр зэфэзымыгьэдэрэ, ахэр зэтезыфырэ нэшанэхэр зыхэльхэр аІэкІэзыгьахьэхэрэм Урысые Федерацием ихэбзэгьэуцугьэу административнэ хэбзэукьоныгьэхэм яхьылІагьэм щыгьэнэфэгьэ административнэ пшъэдэкІыжьыр арагьэхьы.

ШЪЫНЭХЪО Байзэт. Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм Іофшіэпіэ чіыпіэхэр къафэзыгъотырэ къэралыгъо къулыкъум и Гъэіорышіапіэ ипащэ игуадз.

Адыгэ Республикэм Іофшіэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкіэ и Министерствэ иунашъу

Гухэлъ гъэнэфагъэ зиlэ ведомствэ программэу «Цlыфхэм ясоциальнэ фэlo-фашlэхэр зыгъэцэкlэрэ псэуалъэхэр терроризмэм щыухъумэгъэнхэр» зыфиlоу 2011 — 2013-рэ илъэсхэм ателъытагъэм зэхъокlыныгъэхэр фэшlыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2012-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 14-м аштагъэу N 140-р зытетэу «2013-рэ илъэсымкіэ ыкіи 2014-рэ, 2015-рэ илъэсхэм ячэзыу піалъэкіэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ехьыліагъ» зыфиюрэм, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2008-рэ илъэсым шышъхьэіум и 14-м ышіыгъэ унашъоу N 145-р зытетэу «Гухэлъ гъэнэфагъэ зиіэ ведомствэ программэхэр къызэрэхахырэ, зэраухэсырэ ыкіи зэрагъэцэкіэрэ Шіыкіэм

ехьылlагъ» зыфиlорэм адиштэу **унашъо сэшlы:**

1. Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхьоныгьэмрэкІэ и Министерствэ 2010-рэ илъэсым бэдзэогъум и 13-м ышІыгьэ унашьоу N 210-р зытетым игуадзэу «Гухэлъ гъэнэфагъэ зиІэ ведомствэ программэу «ЦІыфхэм ясоциальнэ фэІо-фашІэхэр зыгъэцэкІэрэ псэуальэхэр терроризмэм щыухъумэгъэнхэр» зыфиІоу 2011 — 2013-рэ илъэсхэм ателъытагъэм мы унашъом игуадзэ диштэу зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэу.

2. Къэбар-правовой отделым ипащэу О. В. Долголенкэм:

— мы унашъор Адыгэ Республикам Іофшізнымра социальна хахъоныгьямракіа и Министерства исайт ригъахьанау, къыхаутыным пае гъазетхау «Советска Адыгеимра», «Адыга макъамра» яредакцие, маза къас къыдакіыра тхылъау «Адыга Республикам ихабзагъауцугъа захаугъоягъахар» зыфиіорам аlакіигъахьанау;

 Урысые Федерацием ишъолъырхэм яшэпхъэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхьаным пае Урысые Федерацием юстициемкlэ и Министерствэ Адыгэ Республикэмкlэ и Гъэlорышlапlэ мы унашъор Іэкlигъэхьанэу.

3. Мы унашъор зэрагъэцакІэрэм гъунэ лъысфынэу сшъхьэкІэ зыфэсэгьазэ

Министрэу ОСМЭН Альберт къ. Мыекъуапэ, Іоныгъом и 25-рэ, 2013-рэ илъэс N 213

Зэхэзыщагъэхэр: Адыгэ

Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур.Кре-

> Редактор шъхьаІэр ДЭРБЭ ТИМУР

стьянскэр, 236

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр мэщліэкъо

Саид

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ

секретарыр

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт

> Редакциер зыдэщыІэр:

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

> Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79,

редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэр-

пшъэдэкІыжь зы-

хьырэ секретарыр:

52-16-77. E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-

гъэр: Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІ́э ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

OAO-y «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> Пчъагъэр 4000 Индексхэр 52161 52162 Зак. 3517

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

ТИФЕСТИВАЛЬХЭР

Лъэпкъ шІэжьым зыкъырагъэІэты

Къыблэ шъолъырым, Темыр Кавказым ащыпсэурэ льэпкьхэм яфестиваль шэкюгьум и 7 — 10-м Мыекьуапэ щыкющт. «Возвращение к истокам — путь к возвращению». Джары льэпкъ шІэжьым изыкъегьэІэтын ехьыліэгьэ шьольыр фестивалым зэреджагьэхэр.

Адыгэ Республикэм культурэмкІэ и Министерствэ щыкІогьэ пресс-зэјукјэм зэхэщакјохэр, творческэ купхэм япащэхэр хэлэжьагьэх. КультурэмкІэ министрэу Къулэ Мыхьамэт, ащ игуадзэу ШъэуапцІэкъо Аминэт, АР-м и Лъэпкъ театрэ идиректорэу Зыхьэ Мэлайчэт, АР-м и Урыс театрэ ипащэу Николай Иван-

ченкэр, Адыгеим лъэпкъ культурэмкІэ и Гупчэ идиректорэу Къулэ Амэрбый, Дунэе Адыгэ Хасэм ыціэкіэ Мэщфэшіу Нэдждэт, нэмыкІхэри зэхахьэм къыщыгущыІагъэх.

Сурэтым итыр: Лъэпкъ театрэм иартистхэр спектаклэм хэлажьэх.

ТХЭКВОНДОР

НыбжьыкІэхэм ямедальхэр

Темыр Кавказым и Кубок къыдэхыгъэным фэгъэхьыгъэ зэнэкъокъоу Пятигорскэ щыкlyагъэм 1996 — 2006-рэ ильэсхэм къэхъугъэхэр хэлэжьагъэх. Адыгэ Республикэм тхэквондомкІэ зыщызыгъэсэрэ ныбжьыкІэхэм апэрэ чыпіи 4 зэіукіэгъухэм къащыдахыгъ.

Аныбжьхэм ялъытыгъэу купэу зыхэтхэм текІоныгъэр къащызыхьыгъэхэм тигуапэу ацІэхэр къетэІох: Лупета Сергей, Лемишкин Владимир, Еремеян Альберт, Матвиенко Тамара. ЯтІонэрэ чІыпІэхэр къэзыхьыгъэхэр: Насуллаев Тимур, Воронова Анастасия, Вишейко Анастасия. Ухабов Святославрэ Бочкарев Тимуррэ ящэнэрэ чІыпІэхэр къафагъэшъошагъэх.

Адыгэ Республикэм икІэлэцІыкІу-ныбжьыкІэ спорт еджапІэу N 2-м идиректорэу Дэхъужь Сэфэрбый зэрилъытэрэмкІэ, тиспортсменхэм псынкізу яіэпэіэсэныгъэ хагъахъо. Урысыем тхэквондомкіэ (ВТФ) щыкіорэ зэіукіэгъухэм Адыгеим щапТугъэхэр чанэу ахэлажьэх. Даур Къадырбэч Урысые Федерацием спортымкІэ имастер хъугъэ. Мы мафэхэм тибэнакІохэм зэнэкъокъухэм зафагъэхьазыры.

ФУТБОЛ. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Апэ итыщтхэр къэнафэх

Урысыем футболымкіэ изэнэкъокъу хэлэжьэрэ командэхэу Премьер-Лигэм щешіэхэрэм я 13-рэ ешіэгъухэр яіагъэх. Зэlукlэгъухэр зэраухыгъэхэр зэтэгъапшэх, чlыпlэу зыдэщытхэм шъуащытэгъэгъуазэ.

«Анжи» — «Спартак» — 0:1.

Къэлапчъэм Іэгуаор дэзыдзагъэр: Мовсисян — 27.

«Динамо» — «Кубань» — 3:1.

Воронин — 58, Грант — 63, Кураньи — 83 (пенальтикіэ), «Динамо». Бальде — 50, «Кубань». Хубалов — 68, Цораев — 86, «Кубань» хэтых, судьям ешІапІэм ригъэкІыгъэх.

«Краснодар» — «Томь» —

Мамаев — 44, Газинский — 55, Жоао — 71, Ари — 73, «Кубань».

«Ростов» — «Крылья Советов» — 1:2.

Гацуан — 23, «Ростов». Кабайеро — 78, Елисеев — 90, «Крылья Советов».

«Локомотив» — «Амкар» —

«Терек» — «Урал» — 1:1.

Маурусио — 25, «Терек». Асеведо — 67, «Урал».

«Волга» — «Рубин» — 2:1. Даниленко — 11, Бибилов - 49, «Волга». Прудников — 90, «Рубин».

«Зенит» — ЦСКА — 2:0.

Широков — 16, Xалк — 45, «Зенит».

«Зенит», «Локомотив», «Спартак», «Краснодар» апэ ишъыгьэх, медальхэм афэбанэ «Динамэр». Европэм икубокхэм якъыдэхын хэлажьэ шІоигъу, ау «Кубань» зыдешІэм 3:1-у текІуагъэми, упчабэ къэтэджы. Судьям хэукъоныгъэхэр ышІыгъэх, ащ къыхэкІэу «Кубань» ешІэгъур къехьылъэкІыгъ.

«Анжи», «Урал», «Терек», «Толев» — ахэр анахьэу зыфэбанэхэрэр Премьер-Лигэм къыхэнэжьынхэр ары.

ЧІыпІэхэр **зэтэгъапшэх**

1. «Зенит» — 32

2. «Локомотив» — 27

3. «Спартак» — 27

4. «Краснодар» — 24

5. «Динамо» — 23

6. ЦСКА — 21

7. «Амкар» — 20

8. «Волга» — 16

9. «Ростов» — 16 10. «Рубин» — 16

11. «Кубань» — 14

12. «Кр. Советов» — 13

13. «Томь» — 8

14. «Терек» — 8

15. «Урал» — 8

16. «Анжи» — 6.

Зичэзыу ешІэгъухэр

25.10

«Крылья Советов» — «Волга»

«Амкар» — «Динамо» «Спартак» — «Ростов»

«Томь» — «Терек» «Урал» — «Зенит»

27.10

ЦСКА — «Краснодар» «Рубин» — «Локомотив»

«Кубань» — «Анжи».

«Зенит», «Кубань», ЦСКА-р мы мафэхэм Европэм икубокхэм якъыдэхын афэгъэхьыгъэ ешІэгъухэм ахэлэжьэщтых. Тикомандэхэм гъэхъагъэ ашІынэу афэтэІо.

БАСКЕТБОЛ. АПШЪЭРЭ КУПЭУ «Б»-р

«Динамо-МГТУ»-м къыхьыгъ

«Родники» Ижевск — «Динамо-МГТУ» Мыекъуапэ — 75:79. Чъэпыогъум и 21-м Ижевскэ щызэдеш*\агъэх*.

Телефонкіз къатыгъ

— ЕшІэгьум текІоныгьэр псынкІэ къыщытфэхъугъэп. Тибаскетболистхэм гуетыныгьэ ин къызыхагъэфагъ, — къытиlуагъ «Динамо-МГТУ»-м итренер шъхьаlэу Андрей Синельниковым. — Хъурджанэм Іэгуаор анахыыбэрэ изыдзагъэхэр: Хмара — 17, Гапошин — 16, Фещенко — 16, Болотских — 14, Воротников — 7.

Ижевскэрэ Мыекъуапэрэ якомандэхэр тыгъуасэ ятІонэрэу _зэдешІагъэх.

ФУТБОЛ. ятіонэрэ купыр

нахь лъэшыр?

Мыекъопэ футбол командэу «Зэкъошныгъэр» чъэпыогъум и 26-м къалэу Грознэм щыlукющт чыпІэ командэу «Терек-2»-м. ЕшІэгъур гъэшІэгъон хъущтэу тэгугъэ.

«Зэкъошныгъэм» джырэ уахътэм хэтых Чэчэным, Ингушетием, нэмык шъолъырхэм ащапіугьэ футболистхэр. «Терек-2»-ри, «Зэкъошныгъэри» ауж къинэрэ командэхэм къахэкІыжьынхэм пылъых. Нахь лъэшыр ешІэгъум къыщынэфэщт.

НэкІубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.